

Gradisov vestnik

GLASILO GRADISA

Bitka za izvajanje sklenjenih samoupravnih sporazumov

Vsi vemo, da je bilo pri nas vloženega veliko truda pri oblikovanju in sprejemanju nove ureditve medsebojnih odnosov po določilih ustave. Resda imamo sedaj kar solidno pravno urejeno našo interno zakonodajo, vendar pa lahko ugotavljamo, da vse preveč počasi uresničujemo sprejete dogovore, da jih tudi že kršimo, ter da moramo v sedanjem trenutku posvetiti vse naše moči za uveljavljanje novih medsebojnih odnosov in za nadaljnje razvijanje že ustanovljenih temeljnih organizacij združenega dela skladno z razvojem Gradisa, v katerem so se le-te združile. Tukaj nas čaka še veliko dela. Veliko je ostalo še neopranjenega, praktično izvedenega.

To se sicer da razumeti, če upoštevamo, da je pojem klasičnega podjetja s spremljajočim odtujevanjem sredstev in odločanja bilo tudi pri nas globoko zakoreninjeno v naših kadrih. Bistvo temeljne organizacije kot nosilca osnovnega družbenega ekonomskega odnosa in pa benega ekonomskega odnosa in pa samoupravnega sporazumevanja kot osnovne oblike uresničevanja tega odnosa se počasi doumevajo. Prav tako se tudi prepočasno doumeva nujnost optimalne povezave temeljnih organizacij združenega dela v širše skupnosti združenega dela.

Težko je naenkrat naštet, kaj vse se konkretno pri nas še ne opravlja pri razvijanju temeljnih organizacij združenega dela. Izgleda pa, da se bomo morali intenzivneje ukvarjati z naslednjimi vprašanji:

1. Nedodelano imamo sistem razmejevanja sredstev in virov po temeljnih organizacijah združenega dela. Kolikor toliko točno in pravično razdelitev smo sicer z velikimi napori in dogovarjanjem izvršili s stanjem 31. 12. 1972, vendar pa od tedaj naprej naše temeljne organizacije zopet niso seznanjene, kako so se ta sredstva spremenila, preoblikovala v poslovnem procesu in v procesu združevanja sredstev. Če to pomanjkljivost ne bomo do konca leta odpravili, se bodo nujno pokazale težave ob zaključku leta, ko bomo morali ugotavljati za sleherni temeljni organizacijo, s kakšnimi sredstvi in viri gospodari in upravlja.

2. Precej dela nas čaka še pri usklajevanju z duhom ustave (pri že sklenjenega samoupravnega sporazuma o združitvi sklenjenega samoupravnega sporazuma o ustanovitvi interesne skupnosti gradbenih temeljnih organih in temeljne organizacije SPO, sklenjenega samoupravnega sporazuma o medsebojnih odnosih med samoupravno skupnostjo skupnih služb in temeljnih organizacij združenega dela, z duhom statuta podjetja in drugih že sprejetih internih aktov) ugotavljanje in delitev dohodka na ravni TOZD.

Vsi omenjeni dokumenti so v glavnem uredili oz. določajo, da se morajo delavci v TOZD seznanjati z obsegom doseženega dohodka (ta pa se ustvarja izključno v TOZD) in morajo ti delavci TOZD biti nosilci enostavne in razširjene reprodukcije.

Sistemske bomo morali tudi urediti način združevanja sredstev za razne skupne namene, vnaprej se dogovorimo odločevati o skupnih obveznostih za skupne splošne potrebe itd. V zvezi s tem bomo tudi načini planiranja, bolj rečeno vsebino planiranja, morali spremeniti in prilagoditi novim pogojem.

3. Dosedanje izkušnje kažejo, da bomo, zato da bodo medsebojni poslovni odnosi med TOZD uspešni, morali razčistiti vprašanja glede realizacije poslovanja predvsem glede načina določanja interne realizacije in razmejitev stroškov (po tržnih ali planskih oz. drugače dogovorjenih cenah) itd. Doslej smo namreč preveč orientirani pri razvozlavljanju nastalih problemov na improvizirane rešitve, ki zahtevajo vse preveč dragocenega časa in dolgotrajne razprave in so običajno kratkotrajnega učinka.

4. Splošen vtis je, da bi morali sistemsko urediti tudi tisti del do-

hodka, ki se doseže pri posamezni temeljni organizaciji zaradi različnih prednosti, ki jih nudi konjunktura na določenih delih trga, ta del dohodka pa potemtakem ni zasluga delovnega prizadevanja delavcev določene TOZD, ter ne bi zato mogel biti predmet doličev, temveč predmet akumuliranja za skupne potrebe v podjetju združenih TOZD.

5. Zdi se, da bomo morali vložiti več naporov za ureditev knjigovodske evidence pri TOZD oz. knjigovodske evidence za TOZD pri skupnih službah, da bi s tem boljše in celoviteje informirali delavce o po-

slovanju temeljne organizacije združenega dela, omogočali dokončno ureditev kreditnih razmerij oz. medsebojnega kreditiranja TOZD.

6. Skupne službe so statusno sicer urejene, v praksi pa so glede svoje sestave, položaja znotraj podjetja, obsega dela in pristojnosti še vedno predmet pogostih pripomb.

Dejstvo je, da možnost odtujevanja odločanja, zaradi že omenjenih pomanjkljivosti, še obstaja in je zaradi tega že čutili določeno nezaupanje v skupne službe podjetja, posledica tega pa je, da posamezne TOZD želijo razširjati lastne skupne službe, kar po nepotrebnem povečuje obseg dela, povečuje se režijski itd.

Potrebno bo najbrž razmisliti, ali ohranjena dosedanja organizacija skupnih služb ne omogoča hitrejšega uveljavljanja sicer pravno že urejenih novih medsebojnih odnosov, ali pa je morda treba iskati vzroke za prepočasen prehod na nove odnose tudi pri neprilagojeni miselnosti odločujočih kadrov v skupnih službah.

Ko leto Vinko, dipl. oec.

V znamenju poslovnosti

Na ogromnem 270.000 m² velikem razstavnem prostoru Zagrebškega velesejma razstavlja letos 6300 domačih in tujih razstavljalcev iz 53 držav in Jugoslavije. Zastopana je vsa večja in manjša industrija in moram reči, tudi Gradis se je dokaj reprezentativno vključil med številne razstavljalce.

TOZD KO Ljubljana in KO Maribor, se je letos pridružil še TOZD obrat gradbenih polizdelkov. Na lepem in izredno okusno urejenem razstavnem prostoru so postavili del hale sistema »Velo«, pod njo pa OGP razstavlja del svojih izdelkov in panojev. V neposredni bližini je velika prevozna betonarna, igličasto dvigalo 500/750, silos za beton 6 m³, izdelek kovinskih obratov Ljubljana. Kovinski obrat Maribor pa razstavlja 500 l betonski mešalec. Vsi razstavljeni izdelki so bili takoj, oziroma že vnaprej prodani.

Zanimanje za naše izdelke je bilo veliko, kar je dokaz, da z ničemer ne zaostajamo za še tako sodobno mehanizacijo zahodnih ali vzhodnih izvajalcev. Hkrati je bila to dobra afirmacija našega podjetja, saj so si poleg domačih kupcev ogledali naše izdelke tudi številni tuji predstavniki.

Tretji dan po otvoritvi smo pogledali v knjigo obiskov in ugotovili, da se je za naše stroje zanimalo že 31 interesentov, predvsem za betonarne in asfaltne baze. Naj naštejemo samo nekaj kupcev: GIP Hercegovina Mostar, Industrijska gradbena podjetja Zagreb, Udarnik Zagreb, Gradbeno podjetje Slavon-ska Požega, »Beton« Skopje, »Vranje« — podjetje za puteve itd. Če bi naši obrati imeli na zalogi več betonarn in asfaltnih baz, bi jih lahko takoj prodali. V bodoče bo potrebno misliti tudi na to.

Z interesi za naše izdelke smo se pogovarjali o tem in onem. Posebno je pohvalil naše asfaltne baze in betonarne Tomislav Đokić, dipl. gr. inž. — direktor GIP »Crna Trava« iz Vlasotincev. Asfaltna baza in mešalec, kupljeni pri nas, že več let brezhibno obratujejo.

Kvaliteta izdelkov je odlična, in če bi Gradis imel na zalogi 500 l betonarne, bi takoj 3 kupili, je dejal ing. Đokić.

Majhen toda izredno lično je bil urejen prostor Gradisa na zagrebškem velesejmu

Na pragu 30-letnice

Prihodnje leto bomo slovesno praznovali 30-letnico ustanovitve podjetja Gradis.

To bo leto pregleda naših dosežkov in uspehov na gospodarskem in tehničnem kot na samoupravnem področju.

Ko smo ob ustanovitvi podjetja stopili na pot graditve socializma in socialističnih družbenih odnosov, smo o tem, kar danes imamo, lahko le sanjali, čeprav smo se že takrat zavedali velikih ciljev, ki smo jih imeli pred sabo. Stopili smo na pot — bila je težka, ali uspešna. Pred 30 leti so bile Gradisu zaupane prve odgovorne naloge, graditev najpomembnejših objektov prve petletke, med katere sodijo; Litostroj, Hidroelektrarne na Savi in Dravi, Tovarna glinice in aluminija Kidričevo, Tovarna avtomobilov Maribor, objekti Zelezarne Jesenice in Ravne na Koroškem, termoelektrarna Šoštanj, luka Koper, na desetine velikih mostov in viaduktov, ter na tisoč ostalih velikih in malih objektov. Vse je nemogoče naštet.

Bogate so naše tradicije in uspehi Gradisa za celotno družbo in za nas same neprecenljive vrednosti — toda včerajšnji, predvčerajšnji, minuli dosežki nas ne smejo uspavati, temveč morajo biti le bodrilo za še večje uspehe tako na tehničnem, gospodarskem in poslovnem področju. Ponosni smo na to, kar smo v teh 30 letih dosegli, toda to nas ne zadovoljuje več. Zastavljamo si še nove, še bolj zapletene in zahtevne naloge. Pričeli smo z gradnjo velikih in tehnično še bolj zahtevnih objektov, kot je gradnja Atomske elektrarne v Krškem, 360 m visok dimnik v Trbovljah, turistično naselje Bernardin, Srednja Drava II itd.

Velike rezultate smo dosegli tudi na področju delavskega samoupravljanja, saj se vse naše temeljne organizacije združenega dela v celoti zavedajo odgovornosti, ki jo imajo do sebe, do podjetja in do celotne družbe. 10. kongres Zveze komunistov Jugoslavije je v svojem dokumentu jasno opredelil enotno politiko in naloge našega nadaljnega gospodarskega in družbenega razvoja, katerega del smo tudi mi, ter določil stališče in obveznosti, glede nadaljnje krepitve socialističnega samoupravljanja. Zato moramo naloge, ki stojijo pred nami, izpolnjevati odločno in učinkovito. Socialističnemu razvoju moramo posvetiti vse sile, biti bolj kritični do samega sebe, do svojega lastnega dela in biti nepomirljivi nasprotniki vsega, kar ni v skladu z nadaljnjim razvijanjem delavskega samoupravljanja in izvajanjem ustavnih sprememb.

Sledimo poti, ki je bolj napredna in še bolj človeška. Toda pogoj, da izpolnimo vse naloge, ki stojijo pred nami, je brez dvoma še večja solidarnost in enotnost naših vrst, kajti prihodnost je odvisna od nas samih, našega dela in uspeha.

Zagrebški velesejem je po svojem bistvu največja koncentracija gospodarstvenikov in poslovnih ljudi, med katere lahko upravičeno štejejo tudi naše sodelavce Joška Repšeta, Ludvika Rizmala, Ivana Božiča in ing. Borisa Pečenka.

Imel sem priliko opazovati, kaj pomenijo dobri poslovni odnosi, kvaliteta izdelkov, rok dobave in ne nazadnje tudi osebni odnosi med poslovnimi partnerji. Takšni odnosi pa seveda pomenijo tudi bogato osnovo za ugodne komercialne rezultate.

Udeležba Gradisa na Zagrebškem velesejmu pa ni samo afirmacija podjetja, temveč pomeni tudi dolo-

čene tržne impulze na področju novih tehnoloških dosežkov, krepitve kreativnosti in s tem nenehnega boja za dvig produktivnosti.

Sodelovanje na Zagrebškem velesejmu mora v bodoče postati skupna zadeva vseh TOZD, saj smo si končno tudi v našem samoupravnem sporazumu o združitvi temeljnih organizacij združenega dela v GRADISU sami zapisali, da bomo za vodenje skupne propagande in reklame združevali sredstva. To pa pomeni, da bomo morali stroške udeležbe na Zagrebškem velesejmu v bodoče upoštevati že ob sprejetju z gospodarskim načrtom.

L. Cepuš

Družbeni dogovor o temeljih kadrovske politike bo potrebno dosledno izvajati

Družbeni dogovor o temeljih kadrovske politike, ki so ga nedavno podpisale vse temeljne organizacije združenega dela, postavlja pred nas vse večje obveznosti.

Sprejemanje srednjeročnih in dolgoročnih kadrovskih programov, določanja strukture in pogojev za izbiro kadrov, sprejemanja programov strokovnega, idejno političnega, družbeno-ekonomskega in splošnega izobraževanja, objave in razpisi prostih delovnih mest, znanje, sposobnosti družbenopolitične in moralne vrline itd. in vse to zahteva pri izvajanju kadrovske politike večjo disciplino in odgovornost. Odločanje delavcev na področju kadrovske politike je eno ključnih vprašanj nadaljnjega razvoja samoupravljanja, zato so vse pravice, pa tudi dolžnosti v rokah delavcev, ki s polnim čutom odgovornosti skupno s kadrovsko službo odločajo o celotni kadrovski politiki.

Pa pogledajmo kaj je novega na tem področju?

Delavci, ki imajo 35 let (moški) in 30 let (ženske) delovne dobe in ne morejo več uspešno delati na delovnem mestu, ki ga zasedajo so TOZD, kot skupne službe dolžne delavca razporediti na lažje oziroma manj zahtevno delovno mesto. V takih primerih pa moramo delavcem zagotoviti enak osebni dohodek, kot so ga imeli na delovnem mestu na katerem so pred tem delali.

Kadrovske službe bodo načrtno spremljale razvoj, izpopolnjevanje, uspešnost dela, odnose in pozitivne ambicije svojih delavcev, ter jim omogočali dodatno strokovno in družbenopolitično usposabljanje in napredovanje.

Poleg urejenega in izpopolnjenega sistema nagrajevanja po delu ne bomo varčevali z materialnimi priznanji in nagrajevali nove ideje in dosežke.

Pri izbiri delavcev na vodilna in vodstvena delovna mesta bomo upoštevali celovitost strokovnih, družbenopolitičnih in moralno etičnih meril, upoštevati pa bo treba tudi mnenje sindikata, ZK in mladinske organizacije.

V vsakem delavcu bo potrebno omogočiti uresničevanje njegovih pravic in obveznosti za pridobivanje strokovnega, družbeno-ekonomskega in splošnega znanja. TOZD so se s podpisom družbenega dogovora obvezale, da bodo namenjale in združevale finančna sredstva za izpopolnjevanje vseh oblik sistematičnega, celovitega in stalnega izobraževanja svojih delavcev.

Delavcem, ki opravljajo delo, za katero nimajo ustrezne izobrazbe bodo TOZD omogočile, da si le to čimprej pridobijo.

Delavcem, ki jim je TOZD v okviru centra za izobraževanje omogočila, oziroma napotila na šolanje, bodo upravičeni na povračilo stroškov šolanja ter jim dala izredni študijski dopust, za šolanje na srednji šoli najmanj dva delovna dneva, za izpit iz posameznega predmeta in najmanj 15 dni za zaključne izpite, za šolanje na višjih in visokih šolah pa najmanj tri delovne dni za vsak izpit iz posameznega predmeta in najmanj 30 dni za diplomu.

Delavci, ki si v predpisanem roku ne bodo mogli pridobiti znanja, oziroma strokovne usposobljenosti za delo, ki ga opravljajo, bodo razporejeni na delovna mesta, ki ustrezajo stopnji njihove usposobljenosti. Pri tem bodo izzeti delavci, ki uspešno opravljajo delo na svojem delovnem mestu in se redno dopolnilno izobražujejo. V smislu dogovora, si morajo delavci manjkajočo izobrazbo, oziroma strokovno usposobljenost pridobiti v roku, ki je določen za stopnjo šolanja oziroma, ki ga določi Center za izobraževanje na osnovi Pravilnika o sistemizaciji delovnih mest.

To je le del obveznosti, ki jih imamo po predpisu družbenega dogovora, v vseh primerih pa bomo morali kadrovski politiki in izobraževanju posvetiti v bodoče še več pozornosti. L. C.

Nekaj misli iz uvodnih besed generalne sekretarke RS ZSS Ivanke Vrhovčak

Smo tik pred 8. kongresom Zveze sindikatov Slovenije, ki bo v času odločilnega boja delavskega razreda za uresničitev in uveljavitev novih Samoupravnih odnosov v vseh področjih združenega dela. V tem boju imamo sindikati kot najbolj množična razredna organizacija delavcev še posebno odgovorno vlogo in naloge: uveljavljati moramo tako delavsko organizacijo, ki jo bo delavski razred vedno imel za svojo, ker bo z njo in njeno pomočjo uresničil odločilno vlogo v upravljanju v vsej družbeni reprodukciji. Podlaga in smer za naše delovanje in za spreminjanje družbenih odnosov je nova ustava, zaključni dokumenti X. kongresa ZKJ in VII. kongresa ZKS. V snovanju teh dokumentov smo delovni ljudje sodelovali, jih enodušno sprejeli in zdaj morajo biti naše delo in življenje.

Naloge in cilji našega kongresa so lahko samo odraz političnega raz-

zrel ter goden za TOZD, da še vedno nekateri licitirajo z voljo in odločanjem delavcev itd.

Kaj je narobe v naši samoupravni praksi, vemo! Zato se zavedamo, da bo boj za hitrejše spreminjanje odnosov boj za TOZD, krajevno in interesno skupnost in njihovo polno samoupravno vsebino in odnos, izredno žilav. Zavedamo se, da bomo sindikati svoj del nalog morali opraviti še z večjo odgovornostjo in delovati kot razredna organizacija ter na vseh ravneh svoje organiziranosti in odkrit, neposreden način ukrepati tako, da se ne bo mogel nihče več v našem času in prostoru na kateremkoli položaju in na kateremkoli delovnem mestu rogati novi ustavi, našemu idejno-političnemu programu in nalogam in se še naprej v miru obnašati in delati po starem.

Zato se je potrebno tudi v Gradisu nedvoumno dogovoriti, kaj moramo in kaj hočemo storiti v interesu delavcev. Prav je, da v imenu vseh velikih uspehov, ki smo jih nedvoumno dosegli na celovitem področju samoupravljanja, ugotovimo, da smo tudi v sindikatu bili sredi preobrazbe naše samoupravne družbe, da smo izbojevali z delavci pomembne uspehe v obvladovanju oblasti na področju družbene reprodukcije.

V nekaterih sredinah še vedno vladajo take razmere, da se najodgovornejši delavci v političnih organizacijah tudi v sindikatu prijateljsko trepljajo z najodgovornejšimi upravnimi, samoupravnimi in političnimi delavci v organizacijah združenega dela tudi tedaj, ko v takih organizacijah ne služijo neposrednemu delavčevemu interesu, ko se še vedno grede mi — vi, v katerih eni predpisujejo politiko, delijo oblast, drugi pa bi jo naj le izvajali, upravljali pa le toliko, kolikor zahteva SDK.

V takih razmerah ne more biti niti interesa niti možnosti za večjo produktivnost, za boljše gospodarjenje, zato tudi ne ustvarimo toliko, kolikor bi morali ustvariti za razvoj svoje TOZD podjetja, za potrebe delavca in njegove družine in za potrebe ožje in širše družbene skupnosti. Zato smo tudi v zamudi s sprejemanjem dobrih samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov in se nismo dosledno uveljavili osnovnega principa nagrajevanja — vsakemu po vloženem delu.

Zavedamo se, da bomo mogli toliko bolj učinkovito vplivati na materialni položaj in socialno varnost delavcev, na smotrnejšo delitev dohodka v celotni družbeni reprodukciji in na pravičnejšo delitev osebnih dohodkov, če se bomo vsi kot eden vključili tudi v ustvarjanje dohodka. Zato moramo s svojim delovanjem odpravljati ostanke miseselnosti, da je mogoče zagotoviti materialno in socialno varnost delavcev z instrumenti ekonomskega sistema ali samoupravnimi odločitvami o taki ali drugačni delitvi dohodka mimo nenehnih prizadevanj za večjo produktivnost in boljše gospodarjenje.

Sindikati vemo, kakšne naloge in odgovornosti imamo pri razreševanju delovnih in življenjskih razmer delavcev. Zato se v učinkovitejšem razreševanju teh vprašanj zavzemamo za boljše kvalifikacijsko strukturo, načrtnejše in smotrno zaposlovanje, varnejše delo, osnovne normative življenjskih in kulturnih razmer za delavce, ki prihajajo na delo iz drugih krajev, hočemo več boljše izkoriščenih varstvenih ustanov in boljšo kakovost vzgoje in varstva, pospešeno izgradnjo stanovanj, učinkovitejše zdravstveno varstvo. Vztrajamo na takih pokojninah, ki bodo odraz gibanj osebnih dohodkov, ki so rezultat dosežene družbene produktivnosti dela.

Ivanka Vrhovčak

položenja delavcev, kar pomeni, da delavci hočejo in morajo razreševati družbeni in gospodarska vprašanja na samoupravnih temeljih in odločilno vplivati na svoj lastni družbeni, materialni in socialni položaj. Na 8. kongresu ZSS torej moramo sprejeti take sklepe, ki bodo izražali razredne interese delavcev in ki bodo jasno opredelili naše naloge in odgovornost.

Začenjamo torej razpravo o vsebini zaključnih dokumentov 8. kongresa ZSS. Odbor za pripravo 8. kongresa predlaga 17 osnutkov sklepov ki pomenijo skupaj skladno celoto. V osnutkih sklepov ne ponavljamo, kaj in kdo se preprečuje in zavira, da delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela tako počasi uveljavljajo svoje neodtujljive pravice in dolžnosti. Ne ugotavljamo znova, kje so vzroki, da delavci v življenju samoupravne organizacije ne uporabljajo določb, ki so jih zapisali v samoupravni sporazum. Ne obsojamo že politično obsojenih primerov, da se nekateri še vedno pogajajo, koliko komu samoupravljanja, kaj in kdo je

Koliko smo porabili

Objavljamo nekaj podatkov, koliko smo do 15. julija 1974 porabili za dnevnice, potne stroške, stroške za reklamo in propagando itd. Stroški se gibljejo v okviru gospodarskega načrta, opažamo pa rahlo upadanje, kar pa je končno tudi v skladu s sprejetimi stabilizacijskimi ukrepi.

Tako so znašali izdatki za:

dnevnice	814.000,00
stroški za investicijsko vzdrževanje	6243.519,00
stroški za reklamo in propagando	473.249,00
reprezentančni stroški	231.195,00
nadomestilo za službene voznje zasebnih vozil	1264.483,00

Velika solidarnost Gradisovcev

Naše TOZD, oziroma podjetje GRADIS kot celota, je med prvimi pristopilo k solidarnostni akciji za Kozjansko. Že v soboto, dne 13. julija 1974, so vsi delavci Gradisa delali za Kozjansko ter tako enodnevnimi zaslužek v višini 596.091,55 dinarjev nakazali na posebni sklad — prispevek za pomoč na Kozjanskem.

Skoda na potresnem področju je bila večja kot so prvotno predvidevali, saj je bilo po dokončni oceni poškodovanih in porušeni 5.300 objektov, vsota, ki je potrebna za sanacijo teh objektov pa znaša 681.399.000 dinarjev.

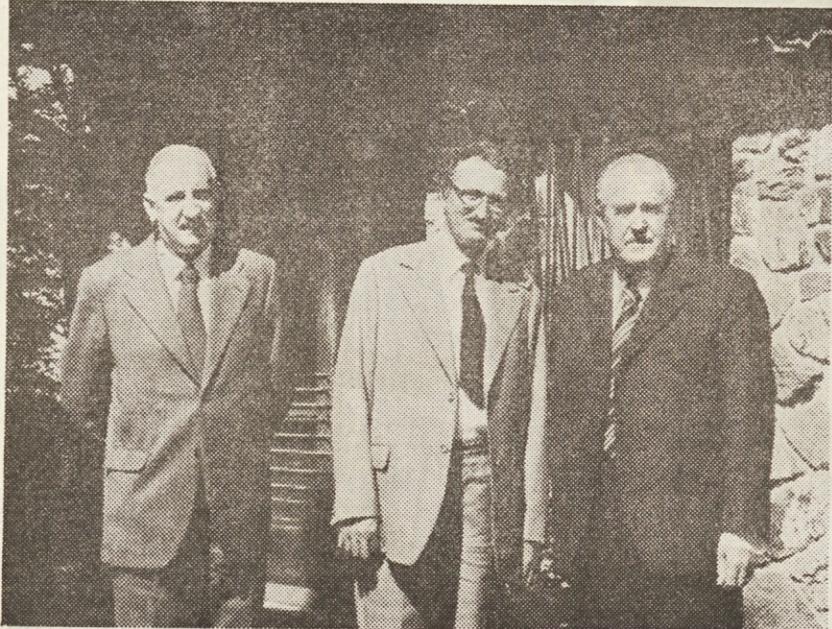
Zato bodo vse delovne organizacije v Sloveniji akcijo prostovoljnega dela za Kozjansko ponovile 5. oziroma 12. oktobra 1974. Med njimi seveda tudi Gradis, saj se naši delavci v celoti zavedajo, kaj pomeni enotnost in solidarnost. Tako bomo zbrali dodatnih 600 tisoč dinarjev.

Predlog

Na zadnjem tečaju iz varstva pri delu, ki je bil v Ljubljani, sem mnogo pridobil, še posebno o stvarih, katere so zelo pomembne za vsakega električarja. Kot obratni električar, bi si želel povečati svoje znanje o problemih elektrike v samem obratu. Imam veliko opravka z različnimi elektromotorji in pa enofaznimi stroji itd. Zato predlagam, da bi preko centra za izobraževanje organizirali poseben tečaj o vzdrževanju strojev in naprav v obratu ter o pregledih in meritvah elektromotorjev.

Upam, da bo moj predlog upoštevan in sprejet.

Janez Brezovar
GRADIS LIO
Škofja Loka

Prvi posnetek z novim aparatom

„Dober glas gre v deveto vas“

Zadnji čas smo našo koprsko temeljno organizacijo združenega dela predvsem povezovali z gradnjami na Gorenjskem, saj je ena tistih enot, ki ima svoja gradbišča najbolj oddaljena od sedeža uprave. Tako smo jih lahko srečali v Škofji Loki in Kranju, kjer so priskočili na pomoč jeseniškemu gradisovcem. Njihovo delo doma pa je bilo na ta način na videz bolj odrinjeno. V resnici pa le ni tako. V mesecu juliju so namreč v enem tednu predali investitorju dva zgrajena objekta.

11. julija je začela obratovati obala za les II v koprski luki. Naši delavci so zgradili nov navez v dolžini 124 m; skupaj z železniškimi tirni in tiri portalnih žerjavov znaša investicijska vrednost tega objekta 1,48 stare milijarde din. Dela na tem

objektu so bila izvršena prej kot v 6 mesecih in kljub kratkemu roku je bilo vse narejeno zelo kvalitetno, kar kaže tudi naslednji dopis direktorju enote Bernardu Gabrijelčiču, poslan od univerzitetnega profesorja dr. Ivana Sovinca:

»Dne 18. 5. 1974 sem spremljal po Luki Koper g. A. S. Vesića, rednega univerzitetnega profesorja z Duke University, North Carolina, ZDA. Prof. Vesić je eden vodilnih strokovnjakov s področja mehanike tal in fundiranja ter armiranega betona. Ko smo pri ogledu luke prišli do gradbišča nove obale, ki jo gradi vaše podjetje, si je profesor podrobno ogledal, kako je položena armatura, kakšen je beton in kako so zabiti koli in zagatnice. Zelo pohvalno se je izrazil o kvaliteti vašega dela in me prosil, če lahko fotografira nekaj detajlov, da bo imel slike, ki bi jih želel pokazati študentom na Duke University kot primer lepega dela. Ker je bil dan našega obiska gradbišča »nedelovna« sobota, nisem mogel prositi za vaše soglasje in sem na lastno roko dovolil slikanje. Upam, da mi tega ne boste šteli v slabo, saj gre s tem ugled o vašem delu daleč po svetu naokrog.«

Objekt je armirano betonska konstrukcija na jeklenih pilotih do globine 33 metrov. Pilotov je 101 kos, njihov premer pa je 60 cm. Dela so izvajali tako, da so na refurirani material zabili pilote, nato so za betonirali konstrukcijo, nakar so s sesalnim bagrom odstranili teren pod konstrukcijo v globino 12 metrov, kar je dovolj globoko za pristajanje večjih ladij. Z gradnjo so začeli 15. januarja, končali pa 15. julija. Za tako uspešno in hitro izvajanje del se imajo zahvaliti tudi Gradisovi mehanizaciji, ki razpolaga z enim od sodobnejših načinov zabijanja jeklenih pilotov v večjih globinah.

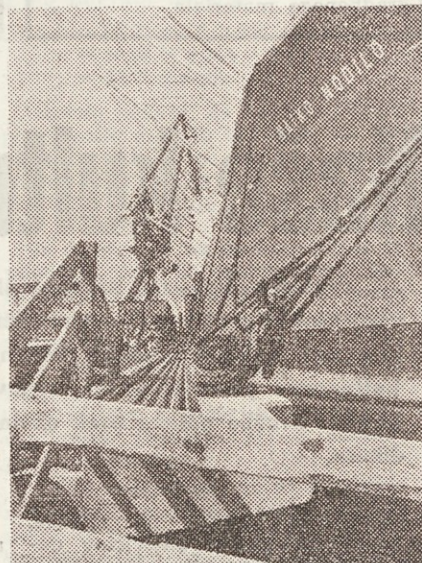
Največja težava pri gradnji je bila pomanjkanje potrebnega železa za armirano betonsko konstrukcijo. Zato je bilo treba med samo gradnjo projektirati projekt na ustrezne profile, ki so jih takrat imeli pri Gradisu.

Ze naslednji dan, 20. julija, so predali investitorju še en objekt in sicer od podjetja za remont in popravilo plovnih objektov »2. oktober«. Gradnja je trajala skoraj dve leti. O tem objektu smo že marsikaj pisali, zato je dovolj omeniti, da je z izvedbo investitor zadovoljen.

Ko že govorimo o gradnjah ob morju, moramo omeniti tudi predstojajočo gradnjo mostu v Ankaranu.

skem križišču ter gradnjo elektro-napajalne postaje, ki je že v zaključni fazi.

V lanskem letu maja meseca je koprška enota priskočila na pomoč gradbeni enoti na Jesenicah. Do letošnjega januarja je bil prvi objekt predan v uporabo in sicer je bila to poslovna zgradba za »Merkur« iz Kranja. Vrednost teh del je bila 460 milijonov S din. Objekt so zaključili štiri mesece pred rokom v veliko zadovoljstvo investitorja. S tem pa so dobili »vstopnico« za nadaljnja dela. Po zaključku del na tem objektu so začeli gradnjo nove tovarne embalažno grafičnega podjetja Škofja Loka. Objekt, ki ima investicijsko vrednost 1,4 milijarde S din, so zaključili v 282 pogodbenih dneh. To je Gradisova hala MP 15 v izmeri 60 x 80 m. V tem delu je tudi 1200 m² pisarniških prostorov. Naredili so tudi zunanja dela, tako na primer dovozno cesto v dolžini 450 m in manipulativni prostor, ki

Raztovarjanje ob novem navezu

ima 7000 m² površine. Celotna konstrukcija s stebri vred je montažna konstrukcija po projektu ljubljanskega projektivnega biroja.

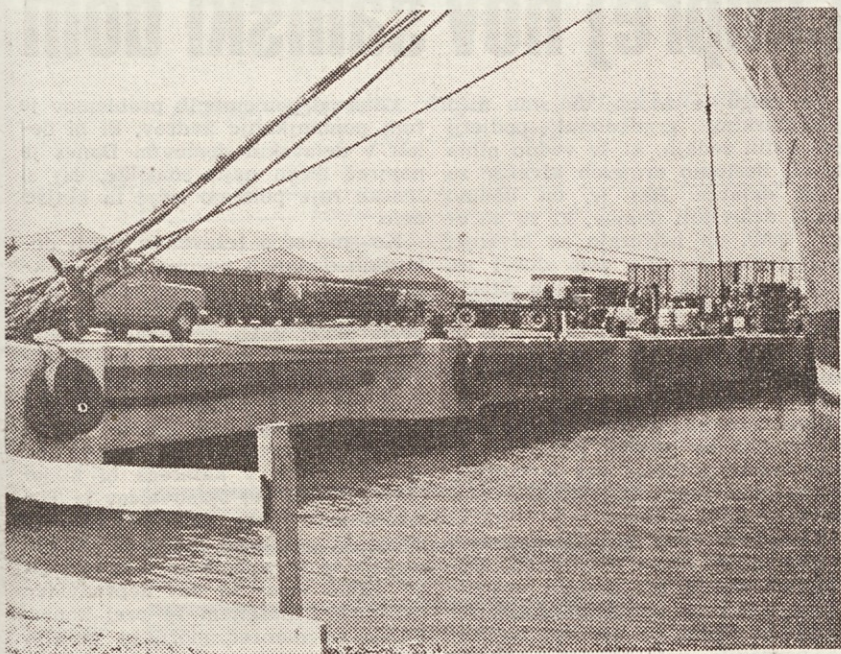
Mimogrede so zgradili tudi halo 3500 m² površine za naš LIO prav tako v Škofji Loki.

5. septembra letos pa so predali investitorju tudi objekt Lesnine v Kranju. Ta hala je pravi unikat v Gradisu, prvič so namreč gradili betonsko montažno halo razpona 20 m, njena višina pa je 9 m. Montažne elemente je naredil OGP iz Ljubljane, talna površina hale pa meri 1000 m². Hala je bila zgrajena v dveh mesecih.

Trenutno gradijo še odprto lopo za Elektro Kranj s površino 1000 kv. metrov v sodelovanju z gradbeno enoto Maribor. To bo tipska odprta lopa dolžine 60 m in širine 15 m.

Koprčani torej uspešno nastopajo na domačem terenu in tudi drugod, njihova največja odlika pri teh gradnjah pa je prav gotovo pravočasna izgradnja in še večja lepa lastnost — visoka kvaliteta opravljenih del. Lahko bi na kratko rekli, da je manj zgrajenih objektov, so pa dela na teh toliko bolj kvalitetno opravljena.

N. M.

Obala za les II. je bila narejena po najvišjih merilih kvalitete

Pre. elitev »2. oktobra« iz Portoroža v Izolo je uspešno zaključena. Prva ladja v remontu

Jože Emberšič

Gradisove nagrade in diplome za leto 1974

Letos bomo že drugič podelili Gradisove nagrade in diplome, ki se podeljujejo enkrat letno — ob počastitvi dneva ustanovitve podjetja.

Gradisove nagrade so namenjene tistim posameznim delavcem, skupinam delavcev in posamezni Temeljni organizaciji združenega dela, ki so s svojim delom posredno ali neposredno prispevale h konsolidaciji podjetja kot celote.

Komisijo za podelitev Gradisovih nagrad in diplom za leto 1974 sestavljajo: Janez Raušl, predsednik, Ivanka Košir, Tone Zaletel, ing. Stefan Mesarič, Leopold Ilvar in ing. Franc Gačnik.

Poglaviti kriteriji za dodelitev Gradisove nagrade so:

- vzorno organizirano gradbišče večjega obsega, ki je lahko zgled ostalim gradbiščem,
- vzorno urejeno skladišče,
- vzorno urejen način prehrane delavcev,
- izjemno, izredno urejeno bivališče delavcev,
- izjemna priprava dela večjega obsega v centrali in v enotah, če je sklepali, da bo tudi dosežena ekonomičnejša tehnologija dela,
- izjemni dosežki v organizaciji poslovanja na posameznih področjih, ki se rezultira tudi v večji produktivnosti dela, boljši ekonomičnosti in večji rentabilnosti,
- izjemni dosežki na področju projektiranja (v gradbeništvu, strojne opreme, gradbene mehanizacije in podobno),
- vzorno urejeni notranji odnosi v enoti (službi),
- nadpovprečno dosežen uspeh enote (povečana realizacija in delež za sklade, predvsem poslovnega sklada),
- uspešna služba varstva pri delu, ki kaže minimum ali sploh odsotnost primerov nesreč pri delu,
- posebne zasluge pri preprečitvi škode za podjetje (enoto) kot npr. v slučaju požara, kraje in podobno,
- izredno osebno prizadevanje na področju kulturnega in športnega udejstvovanja več delavcev v podjetju,
- izredno dobro vključevanje v družbeno življenje in navezovanje stikov na področju enote,
- poglobljanje samoupravnih odnosov,
- prizadevanja za uspešne integracijske procese v gradbeništvu,
- vse ostalo, kar prispeva k izboljšanju poslovanja v podjetju.

Podeljene bodo (največ) štiri denarne nagrade in ena diploma in sicer:

— posameznim delavcem ali skupinam delavcev (do največ trem):

- ena prva denarna nagrada v višini 8000 din,
- ena druga denarna nagrada v višini 6000 din,
- dve tretji denarni nagradi v višini od po 3000 din;
- posamezni poslovni enoti:
- ena diploma.

Komisija za podelitev Gradisovih nagrad in diplom poziva vse enote, da podajo svoje predloge za podelitev denarnih nagrad in diplome.

Komisija za podelitev Gradisovih nagrad in diplom

Naše podjetje se imenuje Gradis

Naše podjetje ima zelo veliko poslovnih stikov z investitorji, dobavitelji, obrtniki, raznimi ustanovami kakor tudi s posamezniki. Dnevno napišemo stotine pism, računov, obvestil, poročil — in skoraj povsod navedemo tudi ime našega podjetja — Gradis.

Prav sedaj, ko smo sprejeli statut našega podjetja, je prav, da se dogovorimo za enotno pisavo imena našega podjetja.

Poglejmo najprej različne inačice pisave, kot jih doslej uporabljamo.

GRADIS, »GRADIS«, Gradis, »Gradis« enkrat vse s pristikom GIP, drugič brez njega. Potem pišemo še v drugih sklonih »GRADIS-a, -u, »GRADISA«, »Gradis-a, »Gradis-a«, »Gradisa«.

Pristavka GIP nismo sklanjali, poznamo pa tudi primere, ko je bilo napisano GIP-a.

Pred časom smo vprašali znanstvenika, univerzitetnega profesorja, doktorja Antona Bajca za mnenje, kako se pravilno piše ime našega podjetja, ki izhaja iz kratice besed gradbena direkcija Slovenije, le-ta je delovala takoj po vojni.

Spomnil nas je na določila 93 c in 97 c Slovenskega pravopisa iz leta 1962 (str. 88, 91) in dejal, da se ime našega podjetja piše pravilno Gradis, Gradisa, brez narekovajev in po možnosti z malimi črkami ter v drugih sklonih brez ločilne črte za obrazilo.

Za primer navajamo besedi Tomos (str. 1044) in celo Emka (Mladinska knjiga; str. 1039), pač pa »Iskra« in »Lev« (hotel) za razliko od iskra in lev.

Pristavek GIP ali pa samo podjetje, bomo v tekstih izpuščali, navedli pa ga bomo bodisi v naslovu ali pa samo enkrat na začetku teksta. Tudi pisava z velikimi črkami naj bo omejena le za naslove (na primer glave dopisov).

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je pravkar izdala prvo knjigo slovarja slovenskega književnega jezika od črke A do črke H. Prva knjiga ima nad 20.000 gesel obrazloženih na 850 straneh. Na strani 744 je med gesli tudi beseda gradisovec-vca, označena kot beseda iz vsakdanje govornice ljudi. Lahko nam je polaskano, da je pojem člana našega kolektiva že tako znan, da je dobil mesto v slovarju slovenskega književnega jezika.

Pomen besede gradisovec je v slovarju obrazložen takole: kdor je zaposlen pri podjetju Gradis (op.: torej z veliko začetnico, toda z malimi črkami in brez narekovajev); in dalje gradisovci (op.: z malo začetnico) so delali s pospešeno naglico.

Namen tega pisanja bi bil izpolnjen, če bi ves naš administrativni in tehnični kader v bodoče že zaradi spoštovanja svojega jezika pravilno uporabljal ime našega podjetja v številnih stikih z našimi sodelavci.

Ta tekst je bil objavljen v 147. številki Gradisovega vestnika junija 1970, torej pred več kot štirimi leti. Zal ugotavljamo, da je še vedno aktualen, zato smo se odločili za ponatis. Prav zdaj smo namreč spet sprejeli statut podjetja, pa samoupravni sporazum in druge akte — ki smo jih morali registrirati tudi na sodišču. V njih pišemo nepravilno »GRADIS«, namesto Gradis ali kvečjemu GRADIS.

Tudi v glavi našega vestnika imamo vse doslej nepravilno »GRADIS«, kar bomo popravili.

Skrb za pravilen in lep slovenski jezik je naša skupna skrb za slovensko kulturo, tembolj, če gre za tako pomembno besedo kot je ime našega podjetja ali uradno — ime firme.

F. U.

Vsa stanovanja že vseljena

Takoj po seji sekretariata CK ZKS in predsedstva RS ZSS, ko sta razpravljala o temeljih samoupravnega sistema stanovanjskega gospodarstva in akciji 26.000 stanovanj do leta 1975 so se tudi naše TOZD, ki gradijo stanovanja, vključile v to akcijo. Da bi zvedeli, kako akcija poteka, smo obiskali naše delavce TOZD GE Jesenice na Planini pri Kranju.

Najprej smo se oglasili na gradbišču pri stolpnih. Toda tu ni bilo več pravega gradbišča, saj so naši delavci ravno nakladali na avto-train že podrti barake, v katerih so toliko časa prebivali. Namesto barak stoje nedaleč stran mogočne stolpnice in v vsaki je po 55 novih stanovanj. 3 stolpnice so napravili naši delavci, 3 pa delavci Projekta iz Kranja, vendar zadnja še ni povsem gotova. Skupaj so naši delavci na tem gradbišču napravili 165 stanovanj. 165 srečnih družin je tako dobilo novo streho, nove bivalne prostore.

Prvi dve stolpnici sta bili vseljeni že nekoliko prej, medtem ko so se v tretjo vselili šele v začetku septembra.

Prej se niti niso mogli, saj je bil tehnični prevzem objekta 20. avgusta. Stanovanja v prvih dveh so v večini odkupila kranjska podjetja (eno kompletno stolpnico kranjska »Sava«). V tretji, ki je bila zadnja predana svojemu namenu, pa je tudi 30 stanovanj iz solidarnostnega sklada. Zato ni čudno, da je bila stolpnica že nekaj dni za tem, ko so vsi stanovalci prejeli ključke tudi povsem vseljena.

Kako so potekala zaključna dela, nam je povedal delovodja Franc Kne: »Tako kot na vseh stanovanjskih objektih je pomembno predvsem to, da se držimo rokov. Avgusta lanskega leta smo začeli z deli na tretji stolpnici in po letu dni napornega dela je stolpnica že vseljena. Prvi dve smo napravili z ma-

lenkostno zamudo, medtem ko je bila tretja izvedena v roku. Potrebna je le še zunanja ureditev in prvi del stanovanjskega naselja na Planini bo gotov. V vsaki stolpnici so enosobna, dvosobna, dvoinsobna in trisobna stanovanja, od katerih je vsakih po trinajst in še tri garsonjere.«

Dobiti ključke od stanovanja je za vsako družino posebna radost. Še posebej za tiste, ki so jih dobili prek solidarnostnega sklada. Težko je opisati veselje otrok, ki bodo spali v toplih sobicah namesto v strohnelih barakah, kjer je neprestano pihalo. Tudi gospodinje bodo vesele nove kuhinje, kjer bo vsaka jed lahko še bolj pripravljena, saj bodo živila spravljena v suhih prostorih namesto v zatohlih shrambah. Vsaki družini bo dobrodošla tudi kopalnica, stranišče in topla voda, ki je večina teh ni imela. Vse to so bile za mnoge družine do nedavnega le sanje. In te sanje smo posredno uresničili mi gradisovci. In ko se take sanje uresničuje še nekaj časa niti verjeti ne morejo. Tako je tudi z Viktorjem Pipanom, ki smo ga zmotili med opremljanjem stanovanja. Še ves prevzet od veselja in radosti nam je o prvih vtisih v novem okolju povedal naslednje: »Nimam besed, da bi povedal tisto, kar čutim. Dober teden smo že v trisobnem stanovanju, pa še ne moremo verjeti, da smo res mi med tistimi srečniki, ki smo dobili ključke od stanovanja. Ne da se namreč primerjati življenja v baraki, odkoder

smo se izselili, s tem v novem stanovanju,« je ves presrečen govoril prek balkona v prvem nadstropju. Iz gradbišča na Planini II smo odšli na drugi konec Planine, kjer gradimo kar celo ulico. Tudi tu so že štirje objekti pod streho, tako da lahko že pomladi pričakujemo tak direndaj, kot je bil ob stolpnih pred mesecem dni, ko so se vselile prve družine v zadnjo stolpnico, ki smo jo predali investitorju oziroma kupcem.

Začetek del v Anhovem

Sekretar IK CK ZKS Franc Setinc je položil temeljni kamen za novo cementarno salonita v Anhovem

Tudi v Anhovem so imeli sredi septembra kratko slovesnost, katere se je udeležil sekretar IK CK ZKS Franc Setinc. Le-ta je imel pred začetkom del za novo cementarno krajši govor, v katerem je poudaril predvsem to, da bo potrebno vložiti še veliko naporov za vzpostavljane resničnih samoupravnih odnosov.

Po uradnem govoru je svečano izročil svojemu namenu nov most čez Sočo in položil temeljni kamen za novo cementarno, ki bo v končni fazi dajala za trg milijon ton tega tako iskanega gradbenega materiala.

Višja šola večja odgovornost

V letošnjem letu se je vpisalo v delovodsko šolo spet nekaj naših zaposlenih in med njimi smo izbrali Franca Zelenko, da bi nam povedal kaj o nagibih, ki so ga pripeljali v šolske klopi.

— Kje ste do sedaj delali?

— Zaposlen sem pri GE Ljubljana in v Ljubljani tudi stanujem, drugače pa sem doma iz Ptuja.

— Kdaj ste postal član Gradisa?

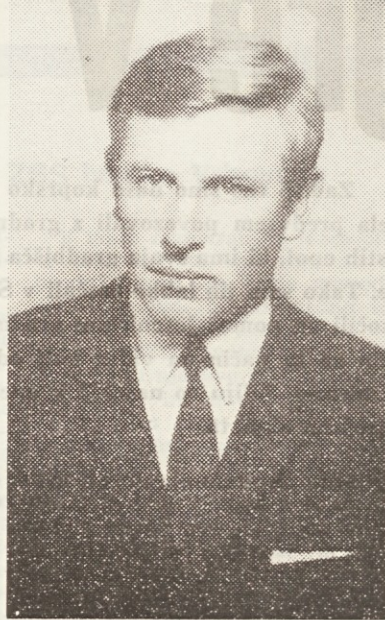
— 1. aprila 1954 sem se začel učiti za zidarja pri gradbeni enoti Maribor, delal pa sem pravzaprav v Kidričevem. Tako sem tam postal pravi zidar in moram reči, da res z veseljem delam v tem poklicu.

— Kako pa ste se sedaj odločili še za nadaljnje šolanje?

— Naša TOZD me je predlagala za vpis v to šolo, vprašali so me, če bi hotel iti in jaz sem se odločil »za«. Mislim, da bom tako pridobil še več znanja in svoj poklic še raje opravljal.

— Si že kaj predstavljate, kako boste delali po opravljeni delovodski šoli?

— Čisto sem se že sprijaznil, da bo večje znanje, ki ga bom

Franc Zelenko

imel, prineslo tudi večjo odgovornost in veliko več skrb, kot pa jih imam sedaj.

Naše kulturno poslanstvo

Prešernova družba deluje v sklopu klturne akcije in prizadevanj vseh organiziranih socialističnih sil pri širjenju kulturnih dobrin med najširše množice delovnih ljudi. Širjenje in poglobljanje kulturnega poslanstva ter utrjevanje organizacijske mreže Prešernove družbe poteka prek občinskih in osnovnih organizacij sindikata.

Prešernova družba ni založba, temveč organizacija aktivistov dobre in socialistično opredeljene knjige; organizacija, ki nadaljuje bogato tradicijo izdajanja množičnih zbirk na Slovenskem.

Ustanovil jo je Izvršni odbor Osvobodilne fronte Slovenije leta 1953.

Osnovna naloga Prešernove družbe je torej posredovati dobro in zanimivo knjigo najširšemu krogu bralcev.

In kaj nam nudi Prešernova družba za leto 1975.

1. PREŠERNOV KOLEDAR 1975. Koledar za leto 1975 bo izšel za 30-letnico osvoboditve in bo seveda primerno tej obletnici posvečen, tembolj, ker bo hkrati obletnica konca druge svetovne vojne. Bodo pa v njem še drugačni prispevki, tako da bo dovolj zanimiv za vsakogar.

2. Janez Svajncar: KO ČLOVEK ZORI. Zgodba mladega človeka, ki iz nedoraslosti skoči v zakon, v katerem si išče trdnih tal ob ženski, ki ga v marsičem prekaša. Roman je podoba mnogih današnjih mladih ljudi, ki v svoji rasti prelahkotno jemljejo življenje, lahkomišno se zapletajo na vse strani, dokler se življenje ne postavi prednje v vsej svoji trdoti.

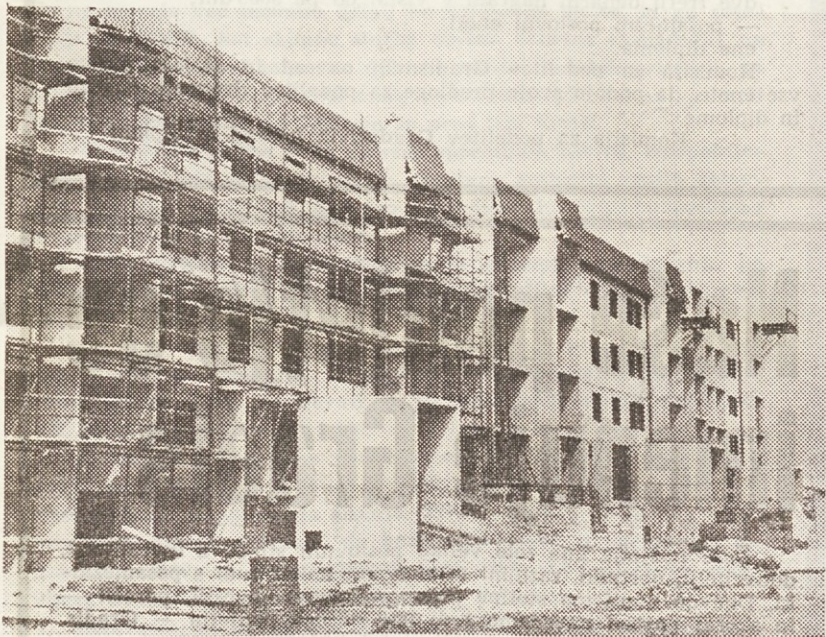
3. Tone Svetina: UGASLO OGNJISCE. To je zgodba o enem od zadnjih samotarjev gozdovnikov, ki od prve svetovne vojne živi nekako odtujeno življenje od sveta. Toda nova vojna vihra, ki zajame našo domovino in seveda tudi njene hribe, pa ga znova pritegne v dogajanje. Leta 1941 se poveže s partizani in kmalu za tem tudi pade.

4. Nadežda Konstantinova Krupskaja: SPOMINI NA LENINA. Knjiga se bere kot roman, kar je umljivo, saj je Lenina njegova žena prav gotovo od vseh najboljše poznala in nam ga prikazuje predvsem s tiste strani, s katere ga doslej še nismo tako dobro poznali.

Zahvala

Prisrčna zahvala vsem članom Uprave in vodstvu sindikalne organizacije SPO ter ostalim članov, ki so poklonili venci, izrazili pismeno ali ustno sožalje, posebej pa še svojim najbližjim sodelavcem, se zahvaljujem za pozornost, ki sem je bil deležen ob smrti očeta.

Gartner Vincenc

Del novega naselja, ki bo splošno stanovanjsko že prihodnjo pomlad

165 stanovanj smo na Planini že zgradili

5. MLADA BREDA. To bo izbor naših najlepših pesmi, ki so nam jih nekoč nabirali zbirali narodnega blaga. Izbor bo prerez skozi to dra-

goceno izročilo preteklosti, ki žal, počasi odmira.

6. Dr. Francišek Smerdu: RASTLINE IN NAŠE ZDRAVJE. Pisec nam je že znan, saj je nekoč za našo Družbo že napisal knjigo »Naš zdravnik«. Zdaj Družba podarja svojim članom še knjigo Zdravilne rastline, ki je bodo prav gotovo mnogi veseli.

Vseh šest knjig bodo člani prejeli v novembru 1974 za 55 din v platno vezane pa bodo veljale 85 din.

Čimprej nov samski dom

Ze dolgo je znano, da smo med ljubljanskimi gradbenimi podjetji eno tistih redkih, ki še vedno nima dovolj dostojno urejenih bivališč za svoje delavce. Res je, da imamo nekaj delavskih domov, ki so namreč tako, da ustrezajo za bivanje, pravzaprav še celo zelo dobri so. Res pa je tudi, da je v teh delavskih domovih le polovica delavcev, druga polovica, za katere v njih ni več prostora, pa so v barakarskem naselju v Tomačevem. Kakšno je to naselje, vemo vsi, če pa že sami ne vidimo, nas na to opozarjajo drugi, ki nikakor ne morejo razumeti, da tako veliko podjetje kot je Gradis, ni sposobno nuditi svojim delavcem ustrezna prebivališča.

Kapaciteta naselja v Tomačevem je 496 ležišč, ki so v barakah, starih tudi do 18 let. Stroški vzdrževanja barak so večji kot v zidanih domovih. Vedno je kje kaj potrebno popraviti, potrebno je večkratno beljenje, predvsem na je problem s sanitarijami, ki res ne ustrezajo.

Eden od pomenibnih problemov je tudi pomanjkanje kadrov, ki bi delali v delavskih domovih. Danes je namreč težko najti snazilke, saj si ženske raje poiščejo lažje in boljše delo.

Ko smo se o težavah v naših delavskih domovih pogovarjali z Maksom Mlakarjem, vodjem uprave domov, je dejal, da je njihova največja skrb, kako gospodariti s čim nižjimi stroški, seveda pa imajo največ težav z naseljem v Tomačevem. Zato je tudi nujno potrebno, da čimprej zberejo ljubljanske TOZD dovolj denarja ter postavijo nov delavski dom, v katerega bi lahko preselili vsaj del stanovanj iz Tomačevega. Treba bo res čimprej ukrepati, saj bodo nekatere barake zdržale le še zelo malo časa. Če pa bo prišlo vmes še kaj nepredvidenega, bo z naseljem že prej konec. Bojijo se namreč možnega požara, ki lahko v takem lesenem naselju izbruhne že ob najmanjši nepredvidnosti.

K sodobni tehnologiji v gradbeništvu spada tudi sodobna mehanizacija

Rezultati poslovanja so v skladu s pričakovanimi

Nadpovprečen porast obsega

V obdobju od 1. 1. do 15. 8. 1974 (januar—avgust) smo obračunali 943 mio din vrednosti proizvodnje (VP). V primerjavi z enakim obdobjem v lanskem letu, ko smo obračunali 577 mio din, znaša povečanje 366 mio din ali 63 %!

Obrtniških del smo obračunali 186 mio din ali 83 % več. Tako je vrednost čiste proizvodnje (VČP) znašala 757 mio din, kar predstavlja povečanje za 59 %.

V tako velikem povečanju obsega del pa sodeluje v veliki meri tudi povečanje cen naših storitev in izdelkov. Če merimo fizični obseg del z urami, namreč ugotovimo, da so se povečale le za 9 % — od 7,06 na 7,73 milijona ur. Upoštevajoč še porast produktivnosti prek 10 %, nam podatki kažejo na porast cen naših del za blizu 30 %!

Materialni stroški, ki kažejo v cenah najmanj tolikšen porast, so po vrednosti porasli za 70 % in so znašali 508 mio din ter s tem predstavljali 67 % vrednosti čiste proizvodnje.

Vrednost proizvodnje, zmanjšana

za obrtniška dela in materialne stroške, da družbeni proizvod. Le-ta je znašal 249 mio din, to pa je 72 mio din ali 41 % več kot lani v enakem času.

Obračunana amortizacija v proizvodnih TOZD je znašala 20 mio din ali 10 % več kot lani. Preostanek predstavlja doseženi dohodek v višini 229 mio din.

Uspeh se zboljšuje v manjši meri kot obseg

V dohodku se je zelo povečal znesek zakonskih in pogodbenih obveznosti, saj se je več kot podvojil. Pri zakonskih obveznostih so se nadpovprečno povečale obresti od kreditov. Pri pogodbenih obveznostih pa je nadpovprečno porasel vodni prispevek in dodatni prispevek za socialno zavarovanje. Poleg teh pa imamo letos več novih prispevkov in sicer za financiranje izobraževalne in raziskovalne skupnosti ter za valorizacijo pokojnin.

Izplačani OD in osebni prejemki so se povečali za 28 %.

Za popolnejšo informacijo so pomembni tudi elementi v kazalnikih.

Kazalnik	I—VIII 1973	I—VIII 1974	Indeks	Plan 1974	Izpl. plana v %
VČP/EU	77,90	113,39	146	110,06	103
PČD/h	21,49	26,32	122	27,55	96
PČD/ph*	13,41	16,94	126	17,62	96
OD/h	16,39	19,20	117	21,72	88
Ost. D/h	4,41	6,38	145	5,83	109
Delilno razm.		78,8 : 21,2	75,0 : 25,0	81,5 : 18,5	
Kval. količnik		1,602	1,549	1,564	

* ph... pogojne ure = ure × kval.količnik.

Kazalnik produktivnosti — vrednost čiste proizvodnje na efektivno uro — VČP/EU kaže tolikšen porast, da je celo presegel planirano vrednost za celo leto in sicer za 3 %.

Kazalnik uspešnosti poslovanja — povečati čisti dohodek na (pogojno) uro — PČD/h oziroma PČD/ph resda kaže le še 4 % nižjo vrednost od planirane, vendar je porast v primerjavi z lanskim letom skromen, saj znaša 22 %. Tolikšen porast za došča komajda za izplačevanje osebnih dohodkov v skladu s porastom

cen življenjskih potrebščin, to je za nespremenjene realne OD.

In res smo izplačali za OD in OP na uro le 17 % več kot lani, to pa je manj kot so porasle cene življenjskih potrebščin. Realni OD so tedaj nižji kot lani! Glede na uspeh imamo možnost dodatnih izplačil za OD po uspehu.

V odnosu na že izplačana sredstva (148,32 mio din) znaša ostanek (11,30 mio din) 7,7 % kar predstavlja pri sedemimesečni obračunski dobi (7,7 × 7,5 =) 58 % enomesečnih

zaslužkov. To bi veljalo za podjetje v poprečju. Odmiki od poprečja so po enotah občutni, tako da znašajo odstotki od 0 % do prek 100 %.

Izplačani OD zaostajajo za dovoljenimi

Nedavno sprejet samoupravni sporazum (18. septembra 1974) temelji na povečanem dohodku (PD) naša interna merila pa na PČD. Razlika je v pogodbenih in zakonskih obveznostih. Kako se odraža ta razlika v našem primeru:

1. Po samoupravnem sporazumu:

Dohodek in posp. amort.: 229,21 + 5,69 = 234,90 mio din

Pogojne ure 11,97 mio

PD/ph = 234,90 : 11,97 = 19,62 din/ph

OD/ph = 19,62 × 0,25 = 9,49 =

13,40 din/ph

Upoštevamo še podražiteni količnik (pk), ki znaša 5,8 %:

13,40 + 9,49 × 1,058 = 13,90 din/ph

2. Po internih merilih:

OD/ph = PČD/ph × 0,264 + 9,24

= 16,94 × 0,264 + 9,24 =

= 13,71 din/ph

Izračun pokaže, da znašajo OD/ph po internih merilih 13,71 din. To pomeni, da dobimo po internih merilih (13,90 — 13,71) 0,19 din/ph, ali 1,4 % manj kot dovoljuje sporazum.

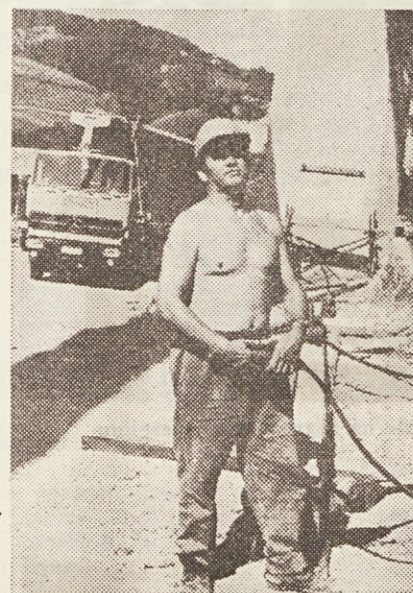
Ta razlika se bo do konca leta še povečala, ker bo podražiteni količnik porasel, medtem ko v internem merilu za leto 1974 nimamo podražitenega količnika.

Iz grafičnega prikaza s stolpci je razvidno, da imajo vse TOZD pozitivno razliko. V dinarjih pa pogojno uro znaša razlika 1,35; v zneskih pa 15,65 mio din.

Lahko zaključimo, da ni materialnih potreb za spreminjanje internih meril za tekoče leto. Seveda pa bomo morali za Gradis kot celoto izračunati dovoljena (razporejena) sredstva za osebne dohodek in za druge osebne prejemke točno po metodologiji sporazuma.

Zaključek

Celovita ocena obravnavanih podatkov je ugodna, predvsem kar zadeva povečanje obsega del in produktivnosti. Uspeh je porasel v manjši meri, kar se neugodno odraža po eni strani na osebnih dohodkih, ki naraščajo še vedno počasneje kot življenjski stroški, po drugi strani pa na ostanek dohodka, ki je kljub dokaj visokemu znesku relativno nižji kot lani, saj je stopnja akumulativnosti padla blizu 5 %.

Edvard Zdravec iz štajerskega odseka AC

Gradisov vestnik

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tisk tiskarna Tone Tomšič v Ljubljani. — Izhaja mesečno

Pred slovesno otvoritvijo novega odseka avtoceste...

Foto: J. Zrnec

Avtocesta daljša za 8,8 km

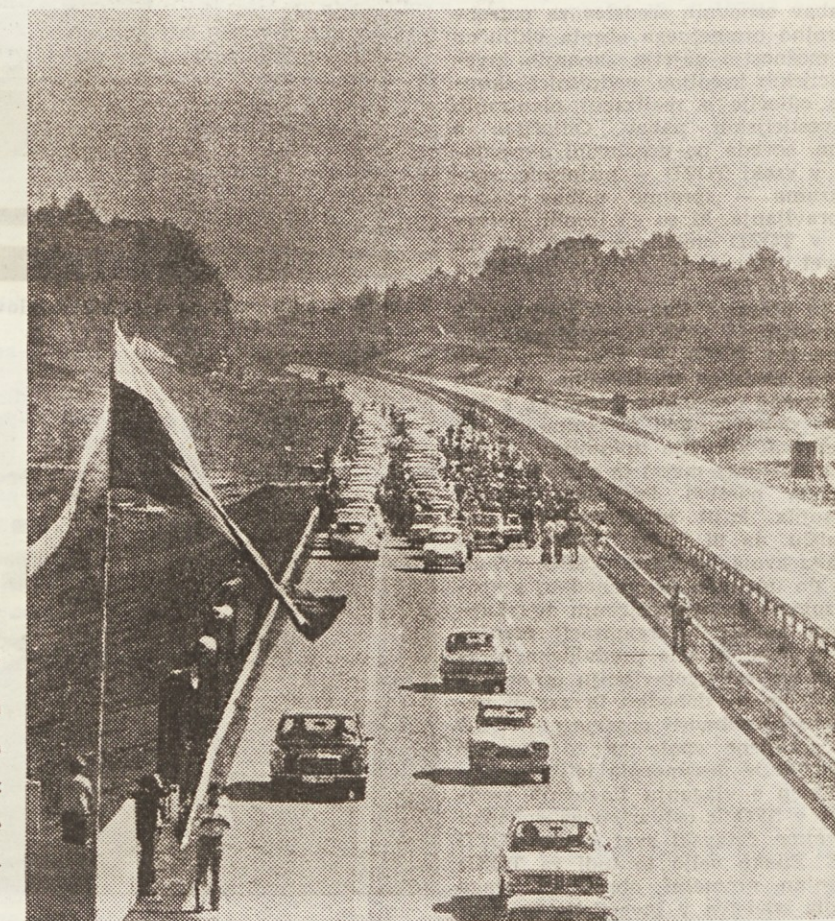
Novi odsek avtoceste Postojna—Razdrto so zgradila podjetja grupacije GAST. Gradis je zgradil vse nadvoze

S krajšo slovesnostjo, na kateri je govoril podpredsednik izvršnega sveta Skupščine SRS Zvone Dragan, je bil 14. septembra svečano predan svojemu namenu podaljšek avtoceste in sicer odsek od Postojne do Razdrtega. Čeprav relativno kratek odsek avtoceste v dolžini 8,8 km je le-ta izrednega pomena pri uresničevanju nadaljnje izgradnje avtocest v Sloveniji. V Razdrtem bo namreč križišče vseh avtocest na tem področju, saj se gosti tu ločili smeri za severnoprimerjsko območje (Gorico) in obalno območje (Koper).

Tako kot pri vseh odsekih avtoceste smo tudi na tem krajšem odseku sodelovali tudi mi gradisovci. Naša TOZD GE Nizke gradnje je zgradila vseh 5 nadvozov, kolikor jih je na tem odseku. Sistem gradnje je bil tudi tu enak sistemu iz pododseka na že zgrajeni AC Unec—Postojna in sicer na »V« podporah. Prednosti tega sistema je več, saj daje majhna višina prekladne konstrukcije videz lahke konstrukcije, ter dejansko predvsem pa optično poveča svetli profil avtoceste pod nadvozom, kar ugodno vpliva na voznika.

Novozgrajeni odsek avtoceste je nov uspeh slovenskih gradbincev, istočasno pa tudi obveza, da se tudi pri nadaljnji izgradnji slovenskega cestnega omrežja tako zavzeto in kvalitetno lotimo dela.

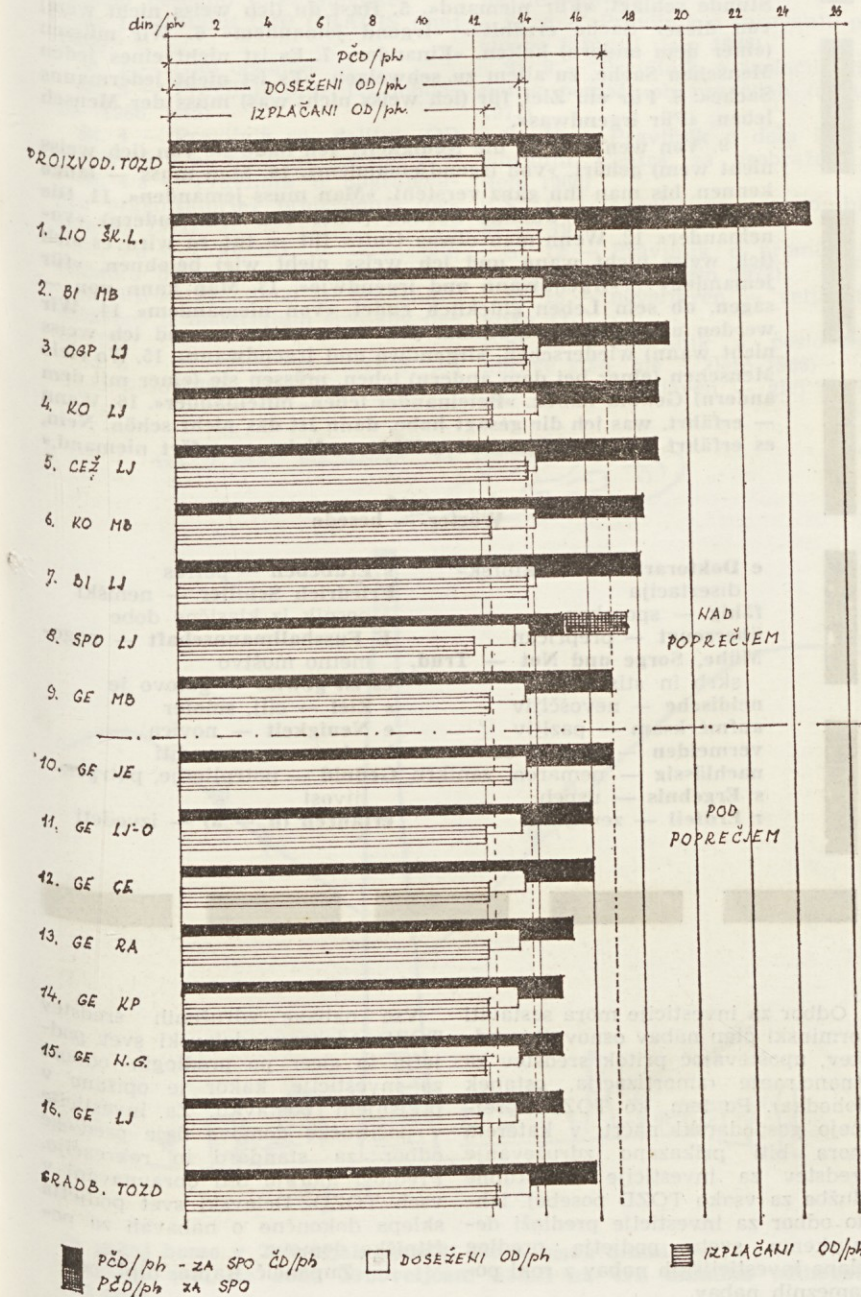
Pri tem moramo upoštevati tudi širši družbeni prostor, saj bo imela od povezave slovenskega avtocestnega sistema z jugoslovanskim in tujim koristi vsa naša družbena skupnost.

... in po nje

Foto: J. Zrnec

PČD/ph, DOSEŽENI OD/ph IN IZPLAČANI OD/ph
JAN. - AVG. 1974

PČD/ph - ZA SPO
PČD/ph ZA SPO

DOSEŽENI OD/ph

IZPLAČANI OD/ph

Kdo odloča o investicijski politiki

Večkrat se pojavljajo vprašanja v zvezi z realizacijo določil po novi organizaciji, ki se nanašajo na odločanje o investicijskih nabavah. Tako so najpogostejša vprašanja, kdo obravnava investicijsko nabavo strojev oziroma strojno opremo za gradbene TOZD ali za obrate, dalje kako je z nabavami iz družinskih sredstev po sporazumu, ki so ga sklenili TOZD gradbene enote in strojno prometni obrat ter končno, kako se nabavlja oprema za skupne službe in za počitniške domove.

V tem sestavku bi želeli podati v glavnem odgovore na prej navedena vprašanja, kakor je to urejeno z našimi sporazumi in v skladu z družbeno ekonomsko ureditvijo po novi ustavi.

Temeljne organizacije združenega dela samostojno razpolagajo s sredstvi za investicije, ki jih dosežejo s svojim poslovanjem. Realizacija planov investicijskih nabav v TOZD iz njihovih lastnih skladov odobrava delavski svet TOZD.

Strojno prometni obrat (SPO), vključno s strojno inventarnim par-

del ostanka dohodka. Pri tem se morajo vedno upoštevati že predvideni zneski po gospodarskem načrtu in neutemeljenih odstopanj od tega ne bi smelo biti, ker sicer ne bo mogoče realizirati plana investiranja v strojno opremo.

Skupni organ upravljanja, tj. svet skupnih TOZD ugotovi, koliko je teh sredstev za investiranje in jih primerja s potrebami po programu za manjkajoča sredstva do realizacije plana, ki jih ni bilo mogoče zbrati z združevanjem gradbenih TOZD in ustvarjenimi v SPO in

razvojnimi programi, ki jih sprejema delavski svet podjetja na podlagi programov v posameznih TOZD, je v 23. členu sporazuma o združitvi TOZD v GIP GRADIS določeno, da mora odbor za investicije sporočiti delavskemu svetu svoje stališče in predloge, kadar ugotovi, da bi posamezne postavke v investicijskih planih ne bile skladne z razvojnimi programi ali v nasprotju s cilji in smotri poslovne politike, ki jo določa delavski svet podjetja, ki upravlja delo in poslovanje organizacije združenega dela.

V smislu sporazuma o medsebojnih odnosih delovne skupnosti skupnih služb in TOZD zagotavljajo TOZD skupnim službam finančna sredstva za nabavo osnovnih sredstev, ki jih uporabljajo delavci v skupnih službah. Zagotavljajo se sredstva iz dveh virov.

a) iz vkalkulirane in obračunane amortizacije osnovnih sredstev, ki so v skupnih službah po osnovnih in dodatnih stopnjah in

b) iz ostanka dohodka v TOZD.

Sredstva pod a) zagotovijo TOZD s tem, da sprejmejo predračun stroškov skupnih služb in ki se poravnava posameznim TOZD od dogovorjene osnove (sprejeti je osnova družbeni proizvod, tj. dohodek + amortizacija, doseženega v posamezni TOZD). Tako obračunana sredstva, ki se posebej izkazujejo v knjigovodstvu za skupne službe, se prištevajo k sredstvom, ki jih TOZD dodatno še združujejo iz ostanka dohodka za potrebe skupnih služb.

Predlog za posamezne nabave daje praviloma direktorji strokovnih služb, odboru za investicije, sicer pa napravi ustrezna strokovna služba predlog za nabave in jih tudi ekonomsko utemlji.

Odbor za investicije mora po prejemu predlogov uskladiti nabave z dolgoročnimi programi in cilji, ki so skupno sprejeti. Dolžan je opozoriti predlagatelja za neustrezno nabavo in kakšen je razvojni program, če se predlagatelj predlog oddaljuje od tega.

Tako predlagane in usklajene predloge novih nabav zbere v skupen predlog za skupne službe, ugotovi možnost financiranja iz amortizacije in ostanka dohodka v TOZD. V vsakoletnem gospodarskem načrtu morajo biti skupna sredstva za investicijske nabave za strokovne službe predvidena.

predvidi najetje dolgoročnega posojila, katerega obveznost od plačevanja sprejmejo vse TOZD, podpisnice sporazuma o združitvi v skupnosti TOZD. To morajo odobriti njihovi delavski sveti.

Da bo mogoče doseči uskladitev programov investiranja s skupnimi

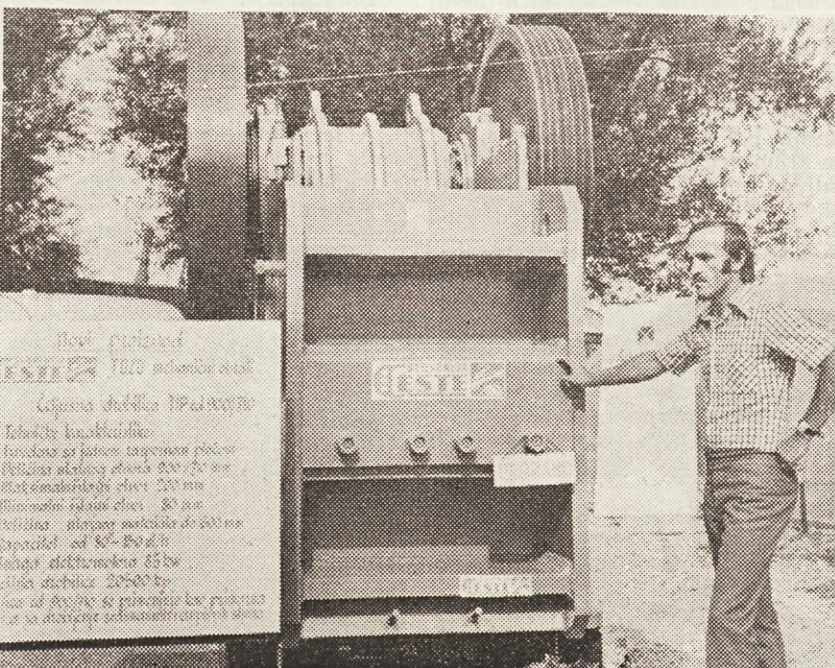
kom (SIP) je temeljna organizacija združenega dela in ima enake pravice in dolžnosti kot vse ostale TOZD v sestavi podjetja glede razpolaganja z ustvarjenim dohodkom.

S posebnim sporazumom skladno z 49. členom zakona o konstituiranju organizacij združenega dela in njihovega vpisa v sodni register (Ur. list SFRJ, št. 22 z dne 19. 4. 1973) so se gradbene TOZD in TOZD SPO med drugim dogovorile, da bodo sprejemale enotne programe in načrte za skladen razvoj SPO, vključno z oddelkom strojno inventarnega parka, kar se nanaša predvsem na investiranje v stroje težke gradbene mehanizacije, avtoparka in srednje ter lahke mehanizacije.

Za ta namen podpisnice sporazuma združujejo finančna sredstva in sicer jih morajo predhodno z letnim gospodarskim načrtom predvideti, dejansko pa združujejo po zaključnem računu. Na podlagi ugotovljenih možnosti za investiranje novih nabav osnovnih sredstev za potrebe strojno prometnega obrata vključno z možnostjo najetja zunanjih investicijskih kreditov, podpisnice skupno odločijo o realizaciji planiranih investicijskih nabav. Odločitev o tem, seveda po predhodni obravnavi v vsaki TOZD — podpisnici sporazuma — sprejme njihov organ upravljanja, ki so ga izvolili delavci v TOZD omenjene skupnosti, tj. »svet skupnosti TOZD gradbene enote in SPO.«

Za vlaganje finančnih sredstev za investicije v SPO, sklenejo nato posamezne TOZD, ki tako združujejo svoja sredstva, medsebojno pogodbo s Strojno prometnim obratom, s katero določijo, pod kakšnimi pogoji sredstva združijo (posojilo, vračanja, obrestna mera) in sicer za vsak primer posebej. Predvsem gre za posojila, kajti združevanje v tem smislu, da bi imela TOZD GE, ki vlaga svoja sredstva v SPO, pravico do udeležbe pri dohodku, s sporazumom o organiziranju te skupnosti temeljnih organizacij združenega dela, ni bilo predvideno zaradi težav pri ugotavljanju osnove za udeležbo na dohodku in zaradi neenake sposobnosti posameznih TOZD — gradbene enote za združevanje sredstev v posameznih letih.

Sklep o vlaganju finančnih sredstev v SPO iz ustvarjenega dohodka sprejme delavski svet vsake TOZD GE. Enako velja to tudi za TOZD Strojno prometni obrat, ki vlaga svoja sredstva v investicije in sicer so to prvenstveno amortizacija (osnovna in po dodatnih stopnjah) ter

Tudi Slovenija ceste so uspešno sodelovale na zagrebškem velesejmu

Na dvorišču TOZD KO in SPO Ljubljana so položili asfalt in uredili parkirišča

Učimo se nemški

62. Lektion

Zur Wiederholung einige Sätze mit dem Gebrauch der Präpositionen.

Bilden Sie Sätze: 1. Student — Doktorarbeit fertig, Professor ist — diese Arbeit zufrieden. (Der Student ist mit der Doktorarbeit fertig, der Professor ist mit dieser Arbeit zufrieden). 2. Nur grosse Menschen sind gross — Taten fähig und überzeugt da, dass Erfolg kommen wird. 3. Leben der meisten Menschen reich — Mühen, Sorgen und Nöten, aber arm — Glück und Freuden. 4. Mutter böse — Tochter, sie ist wegen der Puppe neidisch — kleine Freundin. 5. Seitdem Bruder — ausländischen Studentin bekannt, er verliebt — sie. 6. Wer aufmerksam — Worte des Lehrers, vermeiden viele Fehler. 7. Wer nachlässig — Arbeit, der — Ergebnis nicht froh sein können. 8. Wer — schwere Arbeit ganz fertig sein, der frei sein — grosse Sorgen. 9. Tiere und Pflanzen Australien sehr verschieden — Tiere und Pflanzen anere Erdteile. 10. Alle Zeitungen voll — lang — Bericht — über das schreckliche Erdbeben in Japan. 11. Frau — Mann böse, spät nach Hause kommen. 12. Schnell fertig ist die Jugend — Wort — (ein Zitat von Schiller).

Noch einige Worte über das indefinite Pronomen. (nekaj besed o nedoločnem zaimku).

1. Was man verspricht, das muss man halten.

2. Hast du jemand gesehen? Ich habe niemand gesehen. Man kann nicht jedem gefallen.

3. Wir sprechen miteinander.

4. Irgend etwas muss geschehen.

Man

Man wird nur im Nominativ gebraucht, in den anderen Fällen benutzt man »einer«, z. B.

Man soll dankbar sein, wenn einem ein guter Rat gegeben wird.

Man möchte einem oft etwas besseres raten, aber die Menschen wollen nicht auf einen hören.

2. jemand — niemand — jeder — jedermann

Genitive: jemandes, Dativ: jemandem, Akkusativ: jemand

Plural von jeder ist »alle«

Ich habe mit jemandem (auch jemand) gesprochen. Das ist nicht jedermanns Sache. (To ni zadeva vsakogar)

3. einander

»Einander wird nicht dekliniert, es wird aber oft Präpositionen zusammengesetzt, z. B.

Wir helfen einander (pomagamo si med seboj)

Wir kämpfen miteinander, gegeneinander, füreinander, untereinander (med seboj)

4. irgend

»Irgend« bedeutet etwas Unbestimmtes (pomeni nekaj nedoločnega)

Irgendwer — »ich weiss nicht wer«, irgendwann — »ich weiss nicht wann«.

Irgend bleibt immer unverändert. (»Irgend« ostane vedno nespremenjen)

Irgendwer hat mir das gesagt (irgend jemand, irgendeiner)

Irgendwie müssen wir ihm helfen. (Na kak način mu moramo pomagati)

Irgendwann habe ich ihn schon gesehen. (Nekoč sem ga že videl)

Irgendwo muss ich ihn doch finden. (Nekje ga moram najti)

Irgend etwas müssen wir ihm schenken. (Nekaj mu moramo podariti)

Setzen Sie ein indefinites Pronomen ein:

1. Wenn — nach mir fragt, so sagen Sie, ich bin nach einer Stunde wieder hier. (Wenn man nach mir fragt...) 2. Die beiden Fussballmannschaften spielten sehr gut (eine gegen die andere) »gegenseitig«. 3. Ich habe diesen Herrn schon (ich weiss nicht wo) gesehen. »Irgendwo«. 4. Für — ist es gewiss, wann seine letzte Stunde schlägt. »Für niemand«. 5. Hast du (ich weiss nicht wem) von dieser Sache erzählt? »Irgend jemandem«. 6. Wir müssen (einer dem andern) helfen. »Einander«. 7. Es ist nicht eines jeden Menschen Sache, zu allem zu schweigen. »Es ist nicht jedermanns Sache«. 8. Für ein Ziel, für (ich weiss nicht was) muss der Mensch leben. »Für irgendwas«.

9. Von wen hast du die Neuigkeit? Ich habe sie von (ich weiss nicht wem) gehört. »von irgendjemandem«. 10. Man muss — lange kennen, bis man ihn ganz versteht. »Man muss jemanden«. 11. Die Kinder lernen oft dumme Sachen (einer von dem andern) »voneinander«. 12. Wenn man etwas Gutes tut — tut, so wird es sich (ich weiss nicht wann und ich weiss nicht wie) belohnen. »für jemanden...« »irgendwann und irgendwann«. 13. Man kann von — sagen, ob sein Leben glücklich endet. »von niemandem«. 14. Wir werden uns hoffentlich einmal (ich weiss nicht wo und ich weiss nicht wann) wiederschen. »irgendwo und irgendwann«. 15. Wo viele Menschen (einer bei dem andern) leben, müssen sie (einer mit dem andern) Geduld haben. »Beieinander leben, miteinander«. 16. Wenn — erfährt, was ich dir gesagt habe, dann ist das nicht schön. Nein, es erfährt — »Wenn jemand erfährt... Nein, es erfährt niemand.«

Wörter — besede

e Doktorarbeit — doktorska

disertacija

fähig — sposoben

überzeugt — prepričan

Mühe, Sorge und Not — Trud,

skrb in stiska

neidische — nevoščljiv

aufmerksam — pazljiv

vermeiden — izogniti se

nachlässig — nemaren, zanikrn

s Ergebnis — uspeh

r Erdteil — zemljina

s Erdbeben — potres

Friedrich Schiller — nemški

pesnik iz klasične dobe

E Fussballmannschaft — nogot-

metno moštvo

es ist gewiss — gotovo je

s Ziel — cilj, smoter

e Neuigkeit — novica

belohnen — nagraditi

Geduld — potrpljenje, potrpe-

ljivost

erfahren (u — a) — izvedeti

Odbor za investicije mora sestaviti terminski plan nabav osnovnih sredstev, upoštevajoč pritek sredstev za financiranje (amortizacija, ostanek dohodka). Po tem, ko TOZD sprejmejo gospodarski načrt, v katerem mora biti prikazano združevanje sredstev za investicije za skupne službe za vsako TOZD posebej, lahko odbor za investicije predloži delavskemu svetu podjetja predlog plana investicijskih nabav z roki posameznih nabav.

Vse nabave združenih sredstev TOZD odobrava delavski svet podjetja in sicer po predlogih odbora za investicije, kakor je opisano v prejšnjem odstavku. Za investicije v počitniške domove daje predloge odbor za standard in rekreacijo. Predlogi morajo biti obravnavani v vseh TOZD. Delavski svet podjetja sklepa dokončno o nabavah za počitniške domove.

— Zupančič Rajko, dipl. oec.

Kako bomo pripravili srednjeročni plan našega razvoja

V naslednjem letu bo minilo petletno obdobje sedaj veljavnih srednjeročnih družbenih planov. V zvezi s tem je zvezna skupščina sprejela zakon o pripravi novega družbenega plana Jugoslavije za razdobje 1976 do 1980. Za to razdobje je potrebno izdelati in sprejeti družbene načrte v republikah, občinah in v vseh nosilcih samoupravnega odločanja. Vse to terja pravočasen pristop k pripravi osnutkov razvoja na vseh ravneh, tako da bomo lahko po načelih nove ustave uveljavili demokratske samoupravne postopke pri tako pomembnem procesu kot je samoupravno planiranje. S pravilno izbiro organizacijskih rešitev, ki so v tem trenutku z obširnimi studijami že poznane, bomo lahko uveljavili določila ustave — to je uveljavitev samoupravnih družbenih odnosov. Iz tega razloga ne moremo izdelavo plana smatrati le kot tehnično vprašanje, temveč kot kompleksno nalogo samoupravnega odločanja.

Baza družbenega plana na samoupravni osnovi so plani vseh samoupravnih nosilcev odločanja. V skladu z določili ustave so ti temeljni nosilci planiranja delavci in delovni ljudje v temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih na podlagi svojih celotnih interesov. V temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih delavci in delovni ljudje, kot neposredni nosilci upravljalne funkcije samostojno sprejemajo svoje razvojne načrte v cilju izboljšanja pogojev svojega dela in izvajanja širših samoupravnih nalog.

Na drugi stopnji v sistemu samoupravnega planiranja so plani višjih oblik integriranega dela in končno bomo razvojno politiko, ki je skupnega pomena za veliko ljudi, združenih v temeljne organizacije združenega dela in krajevne skupnosti, v interesnih skupnostih ter v organizacijah, opredelili v družbenih planih družbenopolitičnih skupnosti.

Planiranje razvoja v organizacijah združenega dela in samoupravna graditev skupne razvojne politike sta obveznost in ena pglavitnih nalog združenega dela. Obvezen pogoj je, da gre ves potek izdelave plana skozi postopek samoupravnega usklajevanja in da ga sprejme najvišji organ samoupravljanja. Tako bodo v naših temeljnih organizacijah združenega dela odločali in sprejemali srednjeročne plane razvoja delavski sveti temeljnih organizacij združenega dela s tem, da bodo vsi ti programi razvoja posameznih enot delovne organizacije na osnovi samoupravnega dogovarjanja, med seboj usklajeni in povezani s srednjeročnim programom razvoja organizacije združenega dela — delovne organizacije Gradisa.

Plan na višji ravni samoupravnega združevanja pri tem ne more in ne sme biti le seštevek planov temeljnih organizacij združenega dela. Tak seštevek je lahko le pomožna osnova za nadaljnje delo na planiranju, ki mora imeti vsebinsko zasnovano, ki nastane ob dogovarjanju in usklajevanju interesov na različnih ravneh in v različnih temeljnih organizacijah združenega dela. Iz tega sledi, da mora biti družbeno samoupravno planiranje organizirano v dveh smereh — vertikalni in horizontalni, tako da so usklajeni interesi znotraj združenega dela in končno usklajeni tudi z interesi vseh ravni gospodarske in družbene dejavnosti. Tako samoupravno planiranje in sporazumevanje ne sme težiti k izločanju elementov tržišča, temveč naj onemogoča negativnosti tržne stihije. Zavednost je potrebno usklajevati proizvodnjo s povpraševanjem in zahtevami trga in to na osnovi interesov in razvoja našega podjetja ter zahtevami naših investitorjev, kupcev — oziroma družbe nasploh. Pri planiranju velikih strukturnih sprememb v gospodarstvu, velikih investicijskih naložbah ali pri stanovanjski gradnji, bo samoupravna organizacija planiranja morala iskati rešitve na osnovi samoupravnih sporazumov, družbenih dogovorov tudi na področju avtonomnega delovanja tržnih zakonitosti, s tem da se zakon vrednosti odrazi v svobodni menjavi dela.

Glavna značilnost procesa samoupravnega planiranja so večkratni postopki konfrontacije in usklajevanja planov in interesov na različnih ravneh programiranja. Zato že v začetku pričnemo proces samoupravnega planiranja z dveh izhodišč ali dveh temeljnih postopkov. Eden izhaja iz globalnih ocen možnosti razvoja, potreb in projekcij, drugi pa iz vidika potreb in razvoja temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti. Kasnejše usklajevanje pa je osnova izdelave enotnega družbenega plana. Iz teh kratkih orisov pomena in postopka samoupravnega planiranja vidimo, da planiranje v našem podjetju ni samo potrebno za nas same, temveč bo ta naš plan nepogrešljivi osnovni del sistema samoupravnega planiranja — družbenega plana SR Slovenije in Jugoslavije. Vsebinsko plana opredeljujejo elementi posameznih in skupnih interesov združenega dela.

Plan temeljne organizacije združenega dela mora odražati celoto interesov in potreb delavcev, zato to ni več klasični plan podjetja, ki se je omejeval na samo proizvodnjo in trg. Plan TOZD, ki ga sprejme delavski

svet temeljne organizacije združenega dela je kompleksno programiranje proizvodjalnih sil s ciljem izboljšave delovnih pogojev in življenja delavcev, upoštevanje nujni razvoj, tehnologijo, znanstvene dosežke in obveznosti, ki jih imamo na osnovi samoupravnega povezovanja do skupnih potreb in interesov. Plan izdelava poslovodni organ s strokovnimi službami v temeljni organizaciji združenega dela, oziroma s pomočjo strokovnih služb v organizaciji združenega dela.

Izhodišče naj bo skrb za pogoje dela, življenjski in družbeni standard zaposlenih, ki se uresničuje predvsem v okviru temeljne organizacije združenega dela in deloma prek samoupravnih interesnih skupnosti in krajevnih skupnosti. To pomeni, da so osnove plana določila o delitvi dohodka, program skupne porabe v kolektivu, program reševanja stanovanjskih problemov zaposlenih, nastanitev zaposlenih na gradbiščih, samski domovi, družbena prehrana zaposlenih, program izobraževanja, kulturnega in rekreativnega udejstvovanja itd.

Proizvodnja in poslovni del plana pa naj obsegata predvsem razvojno usmeritev, ki naj sloni na raziskavi trga, tehnološkem razvoju in usmeritvi, oceni realizacije dohodka, akumulacije, potrebah za razširjeno reprodukcijo, finančnih naložbah, razvojnih raziskavah, sodelovanju z ostalimi temeljnimi organizacijami združenega dela v delovni organizaciji, kooperantih in na studiju možnih integracij ter vključevanju v delo na oddaljenih ali tujih gradbiščih. Plan temeljne organizacije združenega dela mora vsebovati tudi obveznosti, ki jih TOZD ima do skupne razvojne politike organizacije združenega dela, do drugih samoupravnih in interesnih skupnosti v skladu s sporazumevanji na vseh ravneh družbenopolitičnih skupnosti.

Planiranje na ravni organizacije združenega dela GRADIS vključuje predvsem plane razvoja temeljnih organizacij in usmerjanje vseh tistih dejavnosti, ki smo jih združili s samoupravnim sporazumom. To je skupno usmerjanje razvoja delovne organizacije kot celote, razvoja tehnologije in specializacije, raziskave trga, prevzemanje del, kadrovske politike ter programiranje kadrov in njihovo izobraževanje, finančne politike, združevanje sredstev in investicijske naložbe, načrtovanje kooperacije in delitev dela v okviru naše delovne organizacije in z drugimi partnerji, upoštevanje nujnost integracijskih gibanj za doseganje optimalnih rezultatov. Potrebno bo proučiti in programirati vlogo Gradisa v slovenskem in jugoslovanskem prostoru ter našo dejavnost na tujih tržiščih.

Čas za sestavo, obravnavo, usklajevanje in sprejem srednjeročnega načrta je le še kratek in zato moramo priti brez odlašanja ugotoviti svoja izhodišča, odpreti razpravo in priti do dogovorov ter usklajevanjem. Pobude vseh so dragocene. Srednjeročni načrt ni le naloga nekaterih ali samo strokovnih služb, temveč naloga množice samoupravljalcev združenih v naši organizaciji združenega dela.

Samoupravni akti - spremembe in dopolnila

V zbirki interne zakonodaje so bile v zadnjem času potrebne dopolnitve in spremembe, zato so se nekateri splošni akti spremenili ali pa na novo sprejeli, in sicer:

Samoupravni sporazum o združevanju TOZD v GIP GRADIS, prečiščeno besedilo (brez številke), št. 1 — Statut GIP GRADIS (maj 1974)
 St. 2 — Glej opombo
 St. 3 — Pravilnik o delitvi dohodka (1966. leta)
 St. 4 — Pravilnik o delitvi OD (trazmožen na ciklostil, format A/4)
 St. 4/a — Pravilnik o nagrajevanju organizatorjev proizvodnje (december 1971)
 St. 5/a — Pravilnik o terenskem dodatku delavcev (1972. leta)
 St. 5/b — Pravilnik o prejemkih delavcev iz materialnih stroškov (leto 1972)
 St. 6 — Pravilnik o varstvu pri delu (leto 1967)

St. 7 — Pravilnik o uporabi lastnih osebnih vozil v službene namene (leto 1972)
 St. 8 — Pravilnik o varovanju poslovne tajnosti (leto 1966)
 St. 9 — Pravilnik o izplačilu denarne pomoči ob nezgodah (avgust 1971)
 St. 10 — Pravilnik o delu in poslovanju Centra za izobraževanje (leto 1966)
 St. 11 — neveljaven — uporablja se št. 19
 St. 12 — Pravilnik o premiranju, nagrajevanju... (leto 1972)
 St. 13 — neveljaven — velja številka 17
 St. 14 — Pravilnik o poslovanju uprave stan. hiš... (leto 1966)
 St. 15 — neveljaven — glej št. 16

St. 16 — Pravilnik o nadomestilu OD zaradi bolezni (leto 1972)
 St. 17 — Pravilnik o uporabi sredstev sklada skupne porabe (leto 1967)
 St. 18 — Pravilnik o poslovanju počitniških domov (leto 1967)
 St. 19 — Pravilnik o stanovanjski gradnji... (leto 1974)
 St. 20 — Pravilnik o strokovni izobrazbi in praksi delavcev... (leto 1969). Opomba: V tisku je na platnicah napisana številka 19, pravilno pa je št. 20
 St. 21 — Pravilnik o organizaciji in izvedbi priprav za NO (leto 1969)
 St. 22 — Pravilnik o podelitvi spominskih daril (leto 1970)
 St. 23 — Poslovnik o neposrednem upravljanju in delu organov upravljanja... (leto 1970)
 St. 24 — Pravilnik o knjigovodstvu (leto 1973)
 St. 25 — Pravilnik o popisu (leto 1973)
 St. 26 — Pravilnik o sprejemu in nagrajevanju učencev (leto 1971)
 St. 27 — Poslovnik o opravljanju notranje kontrole investicijsko tehnične dokumentacije (leto 1972)
 St. 28 — Poslovnik o notranji kontroli gradnje investicijskih objektov in notranji kontroli priprave dela (leto 1972)
 St. 29 — Pravilnik o pripravnikih (leto 1972)
 St. 30 — Pravila o Gradisovih nagradah (leto 1973)
 St. 31 — Pravilnik o strokovnih izpitih strojnih in elektro strokovnjakov... (leto 1973)
 St. 32 — Poslovnik o medsebojnih odnosih pri koriščenju strojev in vozil GIP Gradisa (leto 1973)
 St. 32/a — Poslovnik o medsebojnih odnosih pri koriščenju strojev srednje in lahke mehanizacije (leto 1974)
 St. 33 — Pravilnik o delovnih mestih, na katerih delavci opravljajo zunanjetrgovinski promet (leto 1973)
 St. 34 — Pravilnik o varovalnih sredstvih
 St. 35 — Pravilnik o informiranju.

Pod št. 2 je bil do sedaj Pravilnik o delovnih razmerjih. Z uveljavitvijo zakona o delovnih razmerjih na so bili sprejeti sporazumi v združenem delu in sicer v vsaki TOZD. Imamo pa sklenjen skupni — poseben samoupravni sporazum, ki je bil podpisan aprila 1974. leta, ki ve-

Hvala vam za dobro počutje v Poreču: Jožica Gaber, Ivan Pilko, Stefica Novak, Marjana Ciglar, Josip Sinko, Marija Tomelj, Amalija Secan, Franjo Novak in Marija Dragar

lja za vse TOZD in skupne službe. Tiskan je v A/4 formatu. Pravilnik o delovnih razmerjih je prenehal veljati po sklenitvi zgoraj omenjenega sporazuma.

Ostale spremembe

Posebej so v veljavi še naslednji splošni akti, ki niso v zbirki in v tiskani obliki, temveč na ciklostilu ali v drugačni obliki:
 — Pravilnik o sistemizaciji delovnih mest (sprejet 28. 6. 1973 z naknadnimi dopolnitvami)
 — Pravilnik o oblikovanju prodajnih cen storitev in proizvodov (sprejet 14. 7. 1970)
 — Začasna merila za ocenjevanje prizadevnosti na področju varstva pri delu (23. 1. 1969).

TOZD so sprejele v decembru 1973 vsaka svoj statut. Tudi ta spada v zbirko, vendar naj TOZD vsaka za sebe razmnoži toliko izvodov, koli-

kor je potrebno, da prejmejo vsi tisti, ki prejemajo interno zakonodajo, tudi statut TOZD.

Kot samostojni samoupravni akti so še:

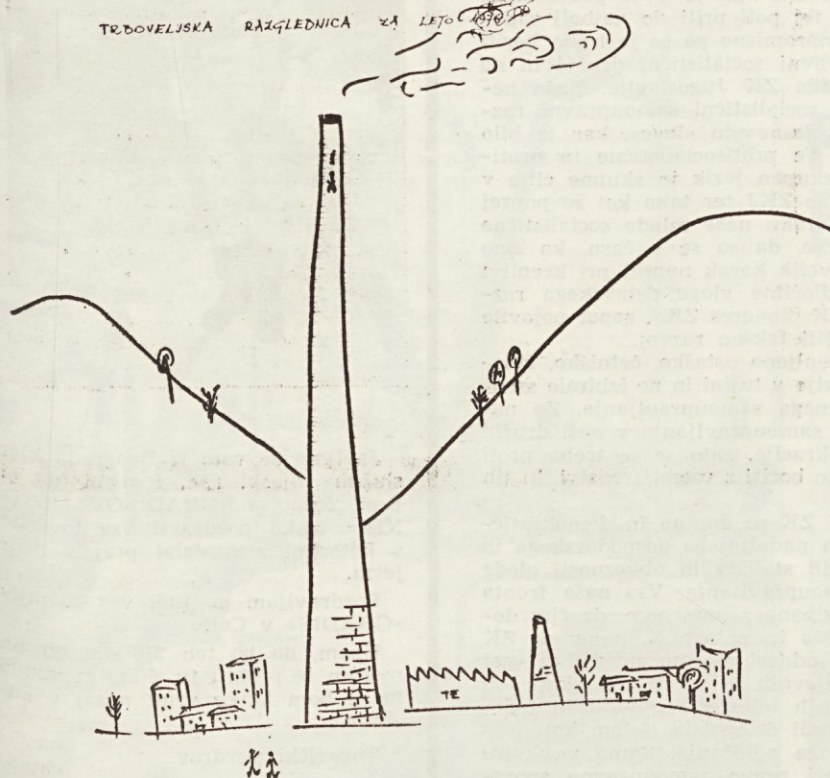
— Samoupravni sporazum o združevanju v skupnost TOZD v sestavi GIP GRADIS (TOZD gradbene enote in TOZD strojno prometni obrat) (sprejet 12. 4. 1974)

— Sporazum o skupnem upravljanju delavskih domov na ljubljanskem področju (sprejet 12. 4. 1974)

— Poslovnik o medsebojnih odnosih pri koriščenju storitev, železokrivnice v Ljubljani (sprejet 21. 12. 1973) in spremembo poslovnika št. 02-15/73 101

— Poslovnik o poslovanju uprave delavskih domov na ljubljanskem področju

— Sporazum o medsebojnih odnosih med TOZD in skupnimi službami.

In zakaj bomo v Trbovljah zgradili 360 m visok dimnik? Verjetno zato, da bodo Trboveljčani hodili na vrh dimnika vdihovat čist zrak.

Skupina naših štipendistov iz Vlasotincev

Ivan Horvat, Stanislav Mutvar, Aleksa Lajtman, Mijo Turk, Ivan Bestjanič, Milan Radmanovič

Novo leto, novi učenci

Vsako leto se nanovo odprejo šolska vrata za sto in sto tisoče otrok po vsej Jugoslaviji. Nekateri so se šole že navadili, saj hodijo že v višje razrede, nekateri pa bodo čez šolsko klop letos pogledali prvič. To je velik korak in za otroke prav gotovo najbolj pomemben v prvih petnajstih letih. Nato pa pride druga pomembna stopnica, ko se mladi odločajo za svoj poklic in nadaljnje šolanje. Za nekatere je ta čas prav tako težak in pravzaprav neznan kot vstop v prvi razred. Še posebno hudo je, če je vstop v poklicno šolo povezan tudi z odhodom od doma in ravno ti učenci vsako leto napolnijo naše domove. Za naslednja tri leta jim postanejo dijaške sobice dom in v njih ter šolskih klopih nabirajo učenje, ki ga bodo kasneje preizkusili v delavnicah in na gradbiščih.

Letos je v celem Gradisu 230 novih učencev, med njimi 100 tesarjev, 74 zidarjev, 26 strojnih ključavničarjev, 3 električarjev, 11 železokrivcev, 11 strojnikov in 5 mizarjev. Kako so se znašli v našem podjetju, smo povprašali enajst izmed njih:

Ivan Horvat: »Doma sem iz Čakovca, od koder je v našem podjetju že precej delavcev in tudi učencev. Imam prijatelje med enimi in drugimi in preko njih sem izvedel za možnosti, ki mi jih nudi Gradis, če se pridem učiti sem v Ljubljano. Rad bi postal strojnik,

zato sem sedaj tukaj. Stanujemo v domu učencev v Novih Jaršah, kjer nam je zelo všeč. Mislim, da bo tudi v šoli šlo dobro.«

Stanislav Mutvar: »Tudi jaz sem doma v bližini Čakovca, in za Gradis sem prav tako slišal od prijateljev. Saj veste, da se ponavadi odločamo za poklic tako, da smo skupaj s čim več starimi prijatelji. Od njih sem tudi slišal, kakšno je delo, ko se izučijo, da je treba iti tudi ven na gradbišča. Mene to ne bo motilo, ker rad hodim okoli.«

Aleksa Lajtman: »Tukaj sem našel že nekaj prijateljev. Doma sem iz Selnice in od tam smo sedaj v prvem letniku štirje učenci. Tako nam ni preveč dolgčas. Mislim, da nam bo tudi naprej pri Gradisu všeč; sedaj še ne moremo veliko povedati, ker smo tukaj šele nekaj dni.«

Mijo Turk: »Prejšnje leto je prišel h Gradisu moj prijatelj in kadar pride domov, se zelo pohvali. Tako sem se še jaz nalezl tega in se odločil, da bom šel h Gradisu. Sedaj se bom učil za strojnika in menda mi bo šlo, kar bomo še videli.«

Ivan Bestjanič: »Jaz ne bi veliko povedal, le to, da se mi v Gradisu dopade. Imam pa eno pripombo: nič ne delamo. Jaz bi že kar kaj »šraufal«, pa se samo še ogledujemo.«

Milan Radmanovič: »Pri vas se strašno hitro naredi zjutraj dan, komaj zaspiš, je že treba vstati. To mi dela največ preglavic. Zjutraj bi še tako spal, pa ni časa. Drugače pa mi je všeč. V Gradisu imam tudi brata in sicer je sedaj v drugem letniku.«

Franjo Kuzmič

Ivo Mikec: »Tu se je začel delovni čas strogo po urah. Doma tega ni bilo. Če si hotel, si jo »zbrisal« in ni bilo treba delati, tukaj se je začela pa služba, kjer ni šale.«

Zlatko Balent: »Jaz bi pa rekel, da mi je všeč v domu, v službi, všeč mi je hrana, lepo imamo v sobah. Tudi namizni tenis lahko igramo v prostem času. Dokler bomo šli v šolo, v februarju, bomo tudi tukaj ob strojih marsikaj znali.«

Franjo Kuzmič: »Za Gradis sem prvič slišal na tistih letakih, ki so jih nam delili v šoli. Tu sem videl napisanih toliko privlačnih stvari, da sem se odločil priti sem v Ljubljano. Pa mi je tukaj res všeč, in delo bo tudi zanimivo.«

Nikola Orehovec: »Všeč mi je tukaj, to pa predvsem zato, ker so tukaj moji sorodniki in prijatelji, da mi ni dolgčas.«

Ivo Balent: »Nekaj nas je tukaj iz iste vasi blizu Čakovca in kadar tako klepetamo, nam je vsem všeč to, da smo lepo nameščeni v domu

Zlatko Balent

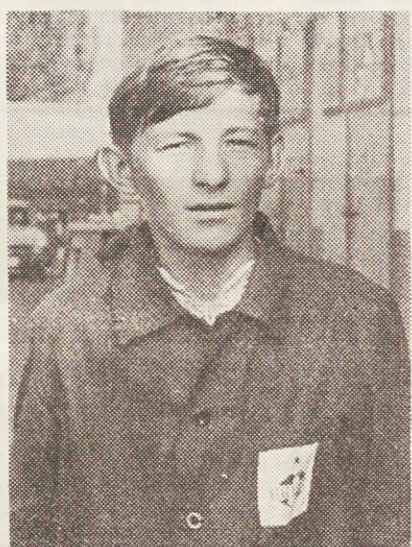
učencev. Za Gradis pa sem slišal v šoli, pravzaprav smo imeli obešeno reklamo na tabli. Zdelo se mi je privlačno in prišel sem.«

Ivo Balent

Nikola Orehovec

Ivo Mikec

Naši mladi sodelavci nam pišejo

Delček bogate zgodovine

Odposlanec predsednika Tita, sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ Stane Dolanc, je na veličastni proslavi 30-letnice prihoda tovariša Tita na Vis, začel svoj govor s pohvalnimi besedami o vlogi Visa v času narodnoosvobodilnega boja kot vojaškega in političnega središča nove Jugoslavije.

V času Titovega prihoda na Vis je bilo vojaško stanje v Evropi že skoraj jasno. V Romunijo je prodrla rdeča armada, na zahodu se je začelo izkrcavanje v Normandiji, zavezniki pa so v Italiji prodrli do Rima in še dlje. Jugoslovanska vojska je ob tem prevzela nase jugovzhodni del obroča, ki se je ožil okoli sovražnika. S tem je bilo priznано, da so enote NOV in POJ enakovreden partner protihitlerjevske koalicije. Njenega boja, ki je bil ne samo boj proti sovražniku temveč tudi revolucija, ki je odločila, v kakšni državi bomo živeli po vojni, ni bilo mogoče zaustaviti.

V takšnem položaju so se začeli tudi pogovori med Titom in zavezniki. Med drugim je bil na Visu sklenjen tudi sporazum med Titom in predstavnikom stare kraljevske vlade dr. Ivanom Šubašićem, ki je še danes znan kot Viški sporazum. V bistvu to ni bil sporazum ali kompromis s tedanjo kraljevsko vlado, temveč pismena potrditev uspehov ter pridobitev narodnoosvobodilnega boja, sklepov I. in II. zasedanja AVNOJ, ter tudi potrditev NOV Jugoslavije kot edine legalne oborožene sile našega ljudstva. V nadaljnjih pogovorih z zavezniki je tovariš Tito dosegel velike diplomatske uspehe in s tem močno utrdil položaj takratne mlade države. Kot enakopraven partner se je pogovarjal s takratnim ministrskim predsednikom Velike Britanije Winstonom Churchillom. Med drugim je bilo v drugi polovici septembra 1944 dogovorjeno s sovjetskimi zavezniki o sodelovanju in skupnih akcijah NOV in POJ ter rdeče armade, ki je bila takrat na jugoslovanskih mejah. Ravno na otoku Visu sta NK in tovariš Tito dala dovoljenje rdeči armadi za vstop na jugoslovansko ozemlje.

Po osvoboditvi Beograda se je maršal Tito s svojim štabom in takratnimi organi oblasti preselil v Beograd. Otok Vis je v obdobju Titovega bivanja na njem s svojimi prebivalci in borci odigral zgodovinsko vlogo vojaškega in političnega središča v boju nastajajoče nove Jugoslavije.

Odločno in brezkompromisno

Zdaj pa vsi ti delovni ljudje pod vodstvom ZK in tovariša Tita oblikujejo nove socialistične samoupravne družbene odnose. Do danes je bilo treba premagati marsikatero oviro, potrebno je bilo dosti žrtev in odrekanj, da so se ohranili, utrdili in razvili sadovi socialistične revolucije. V sedanji etapi naše revolucije je boj za enotnost na samoupravni podlagi neločljiv del boja za doseg vseh ciljev — tako v družbenopolitičnem in gospodarskem razvoju kot tudi v nadaljnjih spremembah v prid krepitve gmotnega in družbenega po-

ložaja delavskega razreda in njegove odločilne vloge v družbi. Iz tega jasno sledi, da enotnost v naših razmerah ni možna brez nenehnega boja za razvoj socialističnega samoupravljanja na vseh ravneh družbene organizacije, ker nam le socialističen samoupravni razvoj jamči moč, trdnost in enotnost naše skupnosti samoupravne socialistične Jugoslavije.

Tako v ZK ni in ne more biti nikakršnega oklevanja v začetni smeri in v konkretnem programu našega socialističnega samoupravnega razvoja. Seveda lahko pride v ustvarjalni praksi do določenih razločkov pri lotevanju posameznih konkretnih vprašanj našega boja za socialistično samoupravljanje. Toda o njih je treba pravočasno, odkrito in kritično razpravljati in po tej poti priti do najbolj zadovoljujočih rešitev. Odločno in brezkompromisno pa se je treba boriti zoper tiste, ki so proti naši samoupravni socialistični družbi in ne odobravajo programske cilje in politiko ZK Jugoslavije. Našo neuvrščeno politiko, naš revolucionarni socialistični samoupravni razvoj in našo enotnost so napadali z »desne« in »leve«, kar je bilo medsebojno spodbujeno in pogojeno. Te protisocialistične in protisamoupravne sile slejkoprej najdemo skupen jezik in skupne cilje v boju zoper samoupravljanje ter politiko ZKJ ter tako kot že poprej žilavo kljubujejo vsakemu novemu koraku naše mlade socialistične samoupravne družbe. Ni bilo naključje, da so se v času, ko smo snovali našo novo ustavo, ki pomeni velik korak naprej pri krepitvi socialističnega samoupravljanja in odločilne vloge delavskega razreda v družbi, ter v času priprav na X. kongres ZKJ, zopet pojavile reakcionarne sile, ki so želele preprečiti takšen razvoj.

Pri tem niso prizanašale ne z okrepjeno ustaško, četniško, belogardistično in drugo sovražno dejavnostjo v tujini in ne izbirale sredstva za preprečitev našega socialističnega samoupravljanja. Za nasprotnike socializma in socialističnega samoupravljanja v naši družbi ni in ne more biti svobode in demokracije, zato se je treba proti njim odločno organizirano in učinkovito boriti z vsemi sredstvi, ki jih premore samoupravna družba.

X. kongres in republiški kongresi ZK so enotno in demokratično opredelili politiko in naloge našega nadaljnjega gospodarskega in družbenega razvoja ter obenem določili stališča in obveznosti glede nadaljnje krepitve socialističnega samoupravljanja. Vsa naša fronta samoupravnih socialističnih sil je razgibana z namenom, da čim doledneje in čim hitreje uresniči stališča in naloge X. kongresa ZK in določila nove ustave. Samoupravni odnosi morajo zaživeti v vsej družbi od njenih celic — TOZD, krajevnih in interesnih skupnosti ter občin pa do najvišjih samoupravnih teles v republiki in federaciji. Prav zaradi tega je zasnovan tudi delegatski sistem kot prvo poglavito načelo v sistemu družbenega odločanja. Samo v okviru delegatskega sistema je mogoče doseči pravo samoupravno sporazumevanje in dogovarjanje o skupnih interesih vseh delovnih ljudi v naši državi. Ni pa več mogoče delati po starem in z že zdavnaj preseženimi metodami za hrbtom neposrednih proizvajalcev in delovnih ljudi nasploh ter odločati zunaj združenega dela. Barbara S.

Iz vojske nam pišejo

Javljam se vam iz Beograda kjer služim vojaški rok. Rad bi, da bi prek časopisa »GRADISOV VESTNIK« lahko pozdravil vse tovariše s katerimi sem delal prej v podjetju.

Pozdravljam pa tudi ves kolektiv »GRADIS« v Celju.

Upam, da bo teh 216 dni, ki jih moram še prebiti tu, čimprej minilo in se bom lahko vrnil nazaj v kolektiv.

Tovariški pozdrav

JOZO BARUKČIĆ

VP 4795
11002 Beograd

V ospredju gradbeništvo

Na tiskovni konferenci, katere se je udeležil tudi avstrijski gen. konzul v naši državi, je direktor graškega velesejma na kratko predstavil osnovne smernice in novosti velesejma.

Ze tradicionalni jesenski Graški velesejem, ki bo tokrat od 28. septembra do 6. oktobra, si je tudi letos zagotovil kar precejšnje število razstavljalcev.

Nad 2000 teh iz 41 držav bo na 180 000 m² površine razstavljalo svoje blago in izdelke. Temu je vzrok

prav gotovo načrtno delo, ki ga v zadnjih letih uspešno uveljavljajo.

Graški jugovzhodni velesejem, kot se uradno imenuje, je povsem samosvoji z lastnim slogom in lastno atmosfero, ki se najbolj približuje željam in potrebam tako razstavljavcem kot tudi obiskovalcem, kar

Tudi na letošnjem sejmu bodo predstavili najnovejše gradbene stroje

Sejem zaščite okolja „Projekt 2000“

V času od 23. do 26. oktobra bo v Grazu drugi mednarodni strokovni sejem za zaščito okolja »Projekt 2000«. Sejem razpolaga z izložbeno površino 7000 m². Mednarodni interes za sejem je velik, ZDA sodelujejo kar z 20 razstavljalci, medtem ko DDR organizira skupno razstavo.

Namen razstave je razmotriti probleme, ki nastanejo z onečiščenjem

okolja in pokazati s pomočjo razstavnih eksponatov primere sanacije in rešitev. »PROJEKT 2000« bo, kar se tiče »problemov in rešitev«, dostopen zainteresirani javnosti od 20. do 22. oktobra, a od 23. do 26. oktobra bo dostop možen samo za strokovnjake. Strokovna razstava se deli v skladu s 4 glavnimi temami na vodo (čiščenje odpadnih voda), prečiščevanje zraka, od-

omogoča dobre sejemske posle. To pa je tudi bistveni namen take prireditve.

Spričo nadaljevanja dobrih sosedskih odnosov sodeluje tudi na tem sejmu kar 71 jugoslovanskih podjetij, od tega 27 iz Slovenije. Jugoslavijo bo poleg naše republike zastopala le še Hrvatska s svojimi razstavljalci in pa BiH na razstavi narodov.

Graški jesenski velesejem je pomemben tudi po svojih posebnih težiščih, ki jim posveča večjo pozornost. Tako bo tudi letos nadvse interesanten, posebno za nas gradbince, »avstrijski gradbeni sejem« z bogato mednarodno udeležbo. Posebnost tega je v tem, da na sejmu ne bodo razstavljeni samo najnovejši tehnični izdelki pri izdelavi gradbenih strojev, ampak bodo prikazani tudi najnovejši gradbeni materiali in gradbeni pribor.

Od ostalih panog naj omenimo le še »Gastro-model« — največjo prireditev za vse vrste gastronomije in pa razstavo narodov, na kateri bo zastopanih 20 držav s kolektivnimi razstavami. Na svoj račun bodo prišli tudi ljubitelji najrazličnejših področij od finomehanske in optične industrije do gospodarskih potrebščin.

Ob zaključku naj še omenimo, da bo na sejmu tudi jugoslovanski dan in sicer v torek, 1. oktobra.

pad in zaščito od hrupa. Cilj »PROJEKTA 2000« je, da informira ne samo odgovorne osebe s področja politike, gospodarstva in planiranja v zapadnoevropskih, temveč tudi v socialističnih državah.

Obenem s »PROJEKTOM 2000« bo v Grazu tudi strokovno posvetovanje pod vodstvom prof. dr. J. Möse, zemeljskega higienika za Stajersko. Srečanje, na katerem bodo referirali in diskutirali ugledni strokovnjaki o problemih zaščite okolja, bo organizirano pod naslovom »Komunalna zaščita okolja«.

Prerana smrt Franca Majcna

Najmodernejša trgovina v Slovenj Gradcu pred otvoritvijo

Zgradili smo novo veleblagovnico za Namo

TOZD GE Ravne je v Slovenj Gradcu zgradila največjo in najmodernejšo trgovino na tem območju — Investicijska vrednost 15 milijonov din

Slovenj Gradec, znano trgovsko središče v mislinjski dolini, je v zadnjem času precej spremenilo svojo podobo. Toda ne samo po zunanem videzu, saj je razširilo tudi svojo osnovno dejavnost — trgovino. In k vsemu temu spreminjanju smo velik del prispevali tudi mi — gradilci oz. delavci naše TOZD GE Ravne, ki izvajajo dela v tem mestu. 10. septembra je bila namreč nadvse slovesno predana svojemu namenu nova, največja in najmodernejša veleblagovnica na tem območju, ki so jo naši delavci napravili za trgovsko podjetje Nama iz Ljubljane. Za tovrstno zaupanje je prav gotovo upoštevali dejstvo, da smo za omenjeno podjetje zgradili že centralno veleblagovnico v Ljubljani, ki je v ponos obema podjetjema.

Že ob prihodu v mesto so nas že transparenti nad cesto obveščali, da bo ob 10. uri svečana otvoritev nove veleblagovnice. Ko smo se približali križišču, kjer cesta zavije proti Dravogradu, smo zagledali ta moderni objekt. Na drogovih pred veleblagovnico so plapolale zastave, tamkajšnja godba na pihala pa je še povečala nestrpnost pred tem pomembnim dogodkom.

Po uvodnih besedah generalnega direktorja Nama, ki je opisal dosedanje delo in se zahvalil vsem, ki so kakorkoli prispevali k dograditvi objekta, je predsednik skupščine Slovenj Gradec prerezal trak in tako svečano predal ta veličasten objekt svojemu namenu.

Seveda je objekt pomembna pridobitev predvsem za tamkajšnje občane, ki so se v velikem številu udeležili slavnostne otvoritve. Le-ti bodo lahko na 2800 m² površine kupovali od prehranbenih proizvodov do tekstila.

Nova veleblagovnica se izredno dobro vključuje v okolico. Čeprav je

ena najvišjih zgradb v mestu, nikakor ne daje takšnega videza. Sele ob prelepem razgledu s terase se prepričamo, da je temu tako. Ob terasi je v tem nadstropju tudi restavracija, ki ima ločeno stopnišče, tako da bo le-ta lahko odprta dlje kot sama trgovina. Poleg prodajnih prostorov so v objektu še samopostrežna trgovina, skladišče, pisarne, vsa postrojenja, restavracija s kuhinjo in pripadajočimi sanitariji.

Pomemben objekt, ki so ga naši delavci zgradili pod strokovnim vodstvom ing. Andreja Horjaka ob pomoči nadzornega iz Lokainvesta Franca Pavca, je torej končan, in zdaj so na vrsti drugi.

Tako torej uresničujemo že uvodoma izrečene misli, da gradisovci spreminjamo mesta, njihovo vizualno podobo, včasih pa tudi še kaj več.

Notranjost nove trgovine

Na slavnostni otvoritvi so zaigrali tudi godbeniki iz Slovenj Gradca

Sredi avgusta nas je za vedno zapustil še en gradisovec, Franc Majcen iz Maribora.

Čeprav je delal v naši železokrivnici na Studencih šele dobra štiri leta, si je z vestnim in

požrtvovalnim delom pridobil veliko prijateljev. In prav ti ga bodo najbolj pogrešali. Kot dobrega sodelavca in sotovariša ga bomo ohranili v trajnem spominu. Slava mu!

Dobro obiskan del velesejma je tudi prostor za gradbeno mehanizacijo

Pripravniki o pripravništvu

»Ne tič — ne miš« pravimo takim, za katere ne vemo, v katero kategorijo bi jih spravili, pa za karkoli že gre. Včasih so bili v takih težavah v podjetjih zaradi prispelih pravkar doštudiranih strokovnjakov, ker so bili ti pač že izsolani, pa vendar brez tiste nujne prakse, ki bi jim pomagala, da bi se takoj znašli na dodeljenem delovnem mestu. Če so bili iznajdljivi, so si kmalu utrdili svoje mesto, če pa jim je manjkalo priložnosti, so večkrat životali za pisalnimi mizami. Danes take mlade strokovnjake ne pošiljamo več iz kota v kot, ampak jih imenujemo pripravnike, damo jim delovno mesto, ki ustreza njihovi izobrazbi ter mentorja, ki jim na tem delovnem mestu pomaga in svetuje. V določeni dobi tega pripravništva se morajo mladi strokovnjaki na področju, kjer bodo kasneje delali, seznaniti s celotnim procesom dela. Ko končajo pripravniški staž, opravljajo pripravniški izpit in če so tu uspešni, se jim pripravniški staž zaključuje.

Prejšnji mesec je v Ljubljani opravljajo ta izpit pet pripravnikov različnih poklicev. Med njimi smo izbrali tri, ki so nam o dobi pripravništva povedali naslednje:

Borut Pirnat, gradbeni inženir:
»V tem letu sem delal v ljubljanskem projektivnem biroju in sicer sem delal to, kar bom tudi še naprej — statiko — od stanovanjskih do industrijskih zgradb. Delal sem tudi na projektih raznih specialnih temeljev itd. Moj mentor je bil ing. Mitja Kiler, s katerim sem bil zelo zadovoljen in upam, da tudi on z menoj. Peljal me je tudi na ogled naših ljubljanskih obratov, kjer sem si lahko od blizu ogledal proizvodnjo, prav tako pa sva obiskala tudi nekaj gradbišč. Nekaj lahko prav gotovo zanesljivo trdim: po strokovni plati sem zelo veliko napredoval. Sploh nisem občutil, da sem pripravek, ampak enakopraven delavec ostalim. Tako so se tudi drugi obnašali do mene. Pri delovnih nalogah sem bil postavljen pred časovni rok kot ostali v biroju, kar se mi zdi zelo prav.«

Valerija Vecej, ekonomski tehnik:
»Bila sem že Gradisova štipendistka in po končani šoli sem prišla v ravensko gradbeno enoto. Moja mentorica je bila Rezka Sever delala na sem v več oddelkih, tako na primer v likvidaturi, finančnem

knjigovodstvu in materialnem knjigovodstvu. Najbolj mi je bilo všeč delo v materialnem knjigovodstvu, ker sem se tu seznanjala z različnim materialom, ki ga uporablja Gradis

Valerija Vecej

pri svojih gradbenih delih. Moja mentorica mi je veliko pomagala in v tem času sem bila seznanjena z vsem potrebnim, kar mi je potem pomagalo pri opravljanju mojega dela. Tudi sedaj, ko mi je potekla pripravniška doba, bom ostala v materialnem knjigovodstvu, kar me zelo veseli.«

Hido Džumhur, gradbeni tehnik:
»V času pripravništva sem delal na objektu osnovne šole Otok III v Celju kot operativni tehnik. Tu sem se seznanil razen z gradbeniškiimi zadevami tudi z vsemi stvarmi, ki se dogajajo v podjetju, torej s celotnim ustrojem naše delovne organizacije. Moj mentor je bil ing. Ferdo Cvikel, ki se je za moje delo zelo zanimal in mi res pomagal. Na samem gradbišču so mi pravzaprav vsi pomagali in med delavci in menoj so bili dobri tovariški odnosi. Tu sem se pravzaprav seznanil s praviim tovarištvom. Pripravniška doba mi je zelo hitro minila in prav nič hudega mi ni bilo. Ta izpit, ki smo ga sedaj opravljali, se mi zdi zelo potreben. Človek kar rajši in bolj z veseljem dela, če ve, da je nekemu pomembno tisto, kar naredi in kako naredi. Drugače pa mislim tudi vse najlažje o svojem poklicu, tako da mi tudi terensko delo ne predstavlja nekaj hudega, ampak prej zanimivega.«

V borbi proti alkoholu - II.

V zadnjem času, tekom tega leta, smo se sistematično pričeli ukvarjati s problematiko alkoholizma v podjetju. Zaenkrat so ukrepi, s katerimi skušamo omejiti to bolezen, še kurativnega značaja, naš cilj pa je priti na preventivo.

S preprečevanjem alkoholizma želimo pomagati vsem prizadetim (alkoholikom, njihovim družinam in sodelavcem).

Alkoholik ogroža ne samo svoje zdravje in življenje, temveč tudi zdravje in življenje svojih sodelavcev, prijateljev in ostalih. Invalidnost, ki jo povzroča alkoholizem, je dvojna.

— Primarna (neposredna) — alkohol organizmu povzroči trajno okvaro ali katerokoli drugo bolezen.

— Sekundarna (posredna) — alkohol povzroči prometno nesrečo, nesreče pri delu, ki imajo za posledico smrt ali invalidnost samega alkoholika in ostalih udeležencev ali sodelavcev.

Pri nesrečah so izredno pomembni refleksi, ki pa se pod vplivom alkohola podaljšajo. Če pri 0,8 ‰ alkohola v krvi podaljša refleksi od 0,75 sekunde do 1,25 sekunde (ena steklenica piva in en konjak).

Alkohol povzroči nekritičnost, pri človeku vpliva na koncentracijo za opazovanje, vendar se tega alkoholik ne zaveda. Alkoholik je na delovnem mestu ravno tako nevaren, kakor če je trezen. Takrat je njegova koncentracija usmerjena v alkohol, k zadovoljitvi njegove primarne potrebe k alkoholu ne pa k delu.

Ugotovljeno je bilo več nesreč pri delu pri alkoholikih kot pri nealkoholikih (literatura: Istina o alkoholizmu — Beograd 1965 — na 100 alkoholikov pride letno 123 nesreč, na 100 nealkoholikov pa le 44). Alkohol ima sposobnost, da »poveča« sigurnost — delavec kaže nekritičnost in težnjo, da je pozoren na več stvari hkrati. Zato so nesreče pri delu pogostejše. Najmanjša pripomba predpostavljene izjave pri alkoholiku negodovanje, jezo, kar kvari delovno disciplino.

Zelo pogosti so tudi prepri alkoholikov z njihovimi najboljšimi prijatelji, ki delajo z njim, kar izzove nerazpoloženje pri njih.

Ne glede na to, ali pride do nesreče pri delu, do materialne škode, alkoholik slabo vpliva na proces proizvodnje, kar ustvarja napeto situacijo na delu in pripelje do večkratnih preprirov — nezdravih odnosov na delovnem mestu.

Z ustvarjanjem dobre atmosfere na delovnem mestu omogočimo boljše stimulans pri delu. V socializmu in samoupravnih odnosih je človek prost in svoboden: v alkoholizirani

nem stanju pa človek ni več svoboden, temveč postane zasvojen od alkohola, ogroža samega sebe in svojo okolico. Človek ni več sposoben za delo ter da bi uresničeval samoupravne družbene odnose. Omogočimo tem ljudem zdravljenje, da bodo spet svobodni, enakovredni člani naše družbe.

Želimo, da bi se naši končni cilji odražali v višji produktivnosti in boljših delovnih odnosih. Da bi v tem uspeli, je potrebno sodelovanje vseh, ki so prizadeti. To pa je poleg družine in bolnika še delovno okolje, kjer se težave najprej pojavijo. Vinjenost na delovnem mestu je hušja kršitev delovne dolžnosti. Tudi neprijavljanje težjih disciplinskih prekrškov organom za vodenje postopka in izrekanje ukrepov s strani vodstva delovne enote se smatra kot hušja kršitev delovne dolžnosti.

Dominik Murn

Prijatli, obrodile
so trte vince nam sladko
ki nam oživlja žile,
srce razjasni in oko,
ki vtopi,
vse skrbi,
v potrlih prsih up budi!

Mladi natakazar zdaj
še eno flašo daj,
da bom obležal
za vekomaj.

Hitro, takoj, včeraj

Pobrskal bom po arhivu že zaprašenih spominov Gradisovega sindikalnega življenja in življenja splošno nazaj v prejšnje desetletje, oziroma v obdobje povojnih let.

Generacija, ki jih je zatekla druga svetovna vojna, so preživele mnogo hudega. Kolikor so preživele vojno, jih je čakala takorekoč druga — obnova dežele in boj za obstoj nove Jugoslavije. Kakor se je vojna začela v naši deželi brez orožja, tako se je začela obnova brez strojev in naprav. Edini stroji so bili ljudje kot mešalci betona, rovokopači, nakladalci, dvigalci in to z zmanjšano energijo, ker je bila energija — hrana, reducirana.

V tem dolgem obdobju obnove so nastajale čete in bataljoni udarnikov, spoznavanje med seboj in medsebojna pomoč. Nastajala so nerazdružljiva prijateljstva in samoodrekanje vsega prostega časa, in minimalnih dobrin posameznika.

Vsak trud rodi tudi plodove. Si likalne podružnice so že začele nuditi gotove dobrine svojim članom. Organizirala so se srečanja po gradbiščih, izmenjavale so se izkušnje, pomerili so se v športnih veščinah. Pri organiziranju takih srečanj so bile vedno težave, ker ni bilo zadostnega števila prevoznih sredstev. Interesentov je bilo vedno več, kot so dopuščale možnosti, zato so bili običajno izbrani tisti, ki so največ prispevali pri obnovi. Tovarstvo in družabnost sta bila neločljiva pojma na izredni višini, kljub vsem težavam. Ni se razlikovalo delavca od tehnika in inženirja, na udarniških deloviščih so vihteli lopate in krampe vsi. Vsi so se našli tudi na kolektivnih in sindikalnih izletih. Tokrat se je uresničeval rek: »Vsi za enega, eden za vse.« Lepo je bilo, potrjujejo danes vsi, ki so doživeli to viharno življenje. Efekt dela je bil velik, bilo je vsestransko zadovoljstvo, razumevanje, sloga. Da — v slogi je moč, je tudi pregovor, žal pozabljen.

Vstopili smo v obdobje, ko se je nehala udarniško delo. Življenje je dobilo drugačen ritem. Začela se je omenjati beseda — standard. Pojavljati se je začela motorizacija in z njo rak, ki je napadal tovarstvo in družabnost. Prvi lastniki jeklenih konj (motorjev in avtomobilov) so se že izločili od tistih, ki so se udeleževali sindikalnih izletov ali družabnih prireditev.

Čas se ne da ustaviti in se ne ustavlja. Standard se izboljšuje, motorizacija omamlja vse več ljudi, nekoč velika družina, ki se je občasno srečevala na izletih ali zabavah in udarniškem delu, je odmrla. Motorizacija je to družino popolnoma razkrojila.

Obdobje prestiža — hlastanja po dobrinah, hiter tempo dela in življenja povzroča vedno več problemov in težav. Ni več časa za družbo in če je, je kratka za dolžino ene cigarete ali turške kave.

Tudi z delom hitimo. Delo se vse hitreje opravlja z raznimi pripomočki vendar ne sledi požrešnemu času, ki ga pospešuje človek, tisti človek iz nekoč vesele družbe. Postaja robot časa, ki zahteva, da se delo opravi hitro — takoj oziroma bi moralo biti že včeraj.

Časa ni več za taka srečanja kot so bila nekoč, ali pa so vendar redka in drugačna. Ljudje so opredeljeni po raznih dobrinah, po nazivih in položajih.

Da, manjka nam časa, manjka nam družabnosti, vse ostalo imamo. Manjka nam tudi zdravja za naše živce, ki ga zanemarjamo ker nimamo časa za družabnost.

Srečanje nekdanjih družabnikov je običajno v bolnici ali na pogrebu nekoč dobrega tovariša. Tako hitro je delal, da je takoj napravil in včeraj umrl.

Lušn.

Novi cestno prometni predpisi

KAKO PRAVILNO IN VARNO PREČKAMO CESTO

Nepravilno prečkanje ceste pomeni za pešce eno najhujših napak v cestnem prometu, ki jih mnogi storijo zaradi nepoznavanja pravil prometnega ponašanja, zaradi napačne ocene trenutne prometne situacije, zaradi raztresenosti, pa tudi marsikdo zaradi nepravilnega odnosa do ostalega prometa, kot so namerno, počasno prečkanje, objestnost, nagajivost in podobno. Zlasti to poslednje je vredno ostre graje. Sicer pa moramo povedati, da so v pogostih primerih vse take nepravilnosti kronane s prometno nezgodo, katere posledica je prav za pešce zelo huda: smrt ali telesna poškodba — največkrat huda.

Tako kot ostalo »prometno življenje« posameznika je tudi prečkanje ceste povezano z varnostjo prihoda in odhoda iz službe. Pot na delo in z dela opravlja človek vselej v neugodnih okoliščinah; ki ga spremljajo na vsakem koraku, kot so naglica, utrujenost, zaspanost, slabe vremenske prilike in podobno. No, o tem kaj več drugič. Za danes pojdemo čez cesto.

»Pešec je dolžan iti čez cesto oz. vozišče pazljivo in po najkrajši poti.

Na cesti, ki ima zaznamovane prehode ali posebej napravljene prehode za pešce, mora pešec čez cesto na takem prehodu, če ni ta več kot sto metrov oddaljen od njega.«

Na takih prehodih, razume se, pa morajo pešci, preden stopijo na prehod, paziti na oddaljenost in hitrost vozil, ki se jim približujejo. To pomeni, da ne smemo stopiti na prehod za pešce, kadar se nam zljubi, ne glede na promet motornih vozil, ki so morda že čisto blizu našega prehoda. Ozmimo se okoli sebe, na levo in desno predno storimo prvi korak na vozišče, kajti: »pešec, ki namerava čez vozišče na mestu, kjer ni zaznamovanega prehoda za pešce, ne sme stopiti na vozišče, če s tem ovira promet vozil.«

»Na zaznamovanem prehodu, na katerem je promet pešcev urejen s

svetlobnimi prometnimi znaki za pešce, se mora pešec ravnati po teh znakih...«

Na drugih prehodih, kjer za pešce ni posebnih svetlobnih znakov, so pa svetlobni znaki za vozila, ali promet usmerja miličnik, smejo pešci čez vozišče le tisti čas, ko jim dani znak dovoljuje prehod, se pravi tedaj, ko je prometna smer odprta vozilom.

Kazni:

— Z denarno kaznijo 50,00 din se takoj na mestu kaznuje pešec, ki se na zaznamovanem prehodu za pešce, na katerem je promet pešcev urejen s svetlobnimi prometnimi znaki (semaforji) za pešce, ne ravna po teh znakih.

Če pa je s tem prekrškom povzročil neposredno nevarnost za druge v prometu ali prometno nezgodo, se kaznuje s kaznijo 100,00 do 500,00 din ali z zaporom do 30 dni.

— Z denarno kaznijo 20,00 din se takoj na mestu kaznuje:

1. Pešec, ki gre čez vozišče izven prehoda za pešce, če je ta bližje od 100 m od kraja prečkanja.

2. Pešec, ki prečka cesto na kraju, kjer ni posebnega semafora za pešce, ko gori na glavnem voznem semaforu rdeča luč ali ima smer zaprto po miličniku, ki usmerja promet.

3. Pešec, ki pri prečkanju ceste ne pazi na oddaljenost in hitrost vozil, ki se mu približujejo.

4. Pešec, ki ovira promet, ko prečka cesto izven prehoda za pešce. Če je bila s prekrškom povzročena neposredna nevarnost za drugega udeleženca v prometu ali prometna nezgoda, se kaznuje storilec (pešec) z denarno kaznijo od 50,00 do 300,00 din.

Prihodnjič: obveznost voznikov do pešcev.

Marjan Metljak

DC 9 po pristanku na puljskem letališču

Namesto v Pariz le do Pule

Sindikalna organizacija Skupnih služb je že nekaj časa pripravljala sindikalni izlet. Mnenja in predlogi o cilju tega izleta so bili zelo različni, pa tudi finančne možnosti za organizacijo so bile minimalne. Bilo je nekaj predlogov za potovanje v tujino (Pariz, London), ki pa bi se ga udeležilo lahko le manjše število delavcev z bolj debelimi denarnicami. Ker pa so odborniki sindikata mislili tudi na tiste s tanjšimi denarnicami, so se odločili za enodnevni avionski izlet v Pulo.

Drugo nedeljo v septembru je bilo na letališču Brnik kar precejšnje število gradisovcev — sindikalistov iz Skupnih služb.

Jutranja megla je vzbujala še večji strah med čakajočimi, od katerih se naj bi večina prvič peljala z letalom. Zato ni bilo čudno, če je bila najbolj zaposlena na letališču strežnica v okrepčevalnici. Letalo iz Splita, s katerim bi se morali peljati do Pule, bi že moralo pristati, vendar o avionu ne duha ne sluha. Namesto aviona le kratko obvestilo preko zvočnika, da avion zaradi goste megle na Brniku še ni vzletel iz Splita. Nestrpnost narašča, zato se raje preselimo v letališko restavracijo. Kljub obilnemu zajtrku doma si le-tega še enkrat privoščimo. Po enournem čakanju se iz restavracije že vidi do pristajalne steze, torej se nam vzbudi upanje, da bo letalo kmalu tu. In res nas o tem obvestijo po zvočniku, da bo letalo čez pol ure pristalo in nato kmalu poletelo naprej v Pulo.

Ob tretji napovedanem času res pristane. Gledam obraze sodelavcev, in ni težko razločiti, kdo se bo prvič popeljal z jekleno ptico. V straniščih nastane dren. Znak treme pred poletom in že zaslišimo po zvočniku, naj se potniki pripravijo za vstop v letalo. Prvi koraki

večine po stopnicah so bolj negotovi. Zato pa si bolj trdno zavezujejo pasove. Medtem ko nam steverdasa Inex-adria avioprometa pripoveduje osnovne podatke poleta, zahrumijo motorji. DC-9 se počasi premakne in odpelje proti vzletni stezi. Letalo je naravnano. Ponovno tokrat še bolj glasno, zaslišimo motorje in po nekaj sto metrih vožnje po fletih se letalo odlepi od tal. Skoraj istočasno se zasliši globok vzdih, medtem ko se letalo strmo dviga skozi meglo in oblake. Po nekaj minutah smo že med njimi in našo jekleno ptico obsije sonce. Oblaki se »trgajo« in skozi te »flike« že gledamo pokrajino. Ko preletimo Ljubljano, se nam v vsej lepoti prikažejo Notranjska in kasneje Istra.

Po mirnem 20-minutnem letu na višini 3000 m pristanemo na puljskem letališču. Tu se razkronimo, večina jih gre na »Zlatne stene« in Stole nekaj v Medulin in v Banjole. Skratka, povsod v Puli nas je dovolj. Vreme je lepo, sončno, kot naročeno za takšen izlet.

Proti večeru se začnemo ponovno zbirati. Nekateri malce okrenjeni z jetrsko črnino, drugi zopet zasoreli od nepoldanskega sonca. Vsek s svojimi vtisi, ki naj bi jih zaključili drugi polet. Tokrat mnogo manj razburljivo vzletimo in letimo proti

Ljubljani. Veličasten je edino še polet nad razsvetljeno Ljubljano in nekaj minut za tem že pristanemo na Brniku.

Prijeten izlet je za nami. Lep, sončen dan je samo še bolj pripomogel k temu, da smo bili zadovoljni. Sindikatu Skupnih služb pa vso zahvalo, da je omogočil tak izlet vsem članom sindikata, tudi tistim s tankimi denarnicami.

Seznam uslužbencev, ki so se zaposlili v letu 1974

1. Kamber Anton, tehnični risar, Biro Maribor
2. Gračanec Mihajlo, gradbeni inženir, Nizke gradnje
3. Puškadija Ivan, gradbeni delovodja, Maribor
4. Kustec Stefan, gradbeni delovodja, Jesenice
5. Plazar Franc, dipl. gr. ing., Koper
6. Mrevlje Anton, gradbeni tehnik, Biro Ljubljana
7. Potočnik Stane, gradbeni tehnik, Maribor
8. Sabec Aleksander, gradbeni tehnik, Koper
9. Fuks Slobodan, kurir, Jesenice
10. Babič Janez, lesni tehnik, LIO Škofja Loka
11. Setnikar Alojz, uprav. sam. doma, UDD
12. Markač Josip, gradbeni tehnik, OGP
13. Bukovec Vojmir, gradbeni tehnik, Ravne
14. Juvan Bojana, stroj.-administrat., Centrala
15. Poyše Milan, kontrolor v tehograf. centru, SPO
16. Janžekovič Daniela, gr. ing. — pripravnik, Ljubljana-okol.
17. Kratnar Janez, dipl. gr. ing. pripravnik, Ljubljana
18. Havle Filip, gradbeni delovodja, Ravne
19. Kajzer-Resnik Jasna, dipl. gr. ing.-pripravnik, Biro Maribor
20. Urlep Martin, dipl. gr. ing., Celje
21. Tarman Drago, skladiščnik, Jesenice
22. Rebolj Marija, administrator, Jesenice
23. Srečko Rode, gradbeni delovodja, Ljubljana
24. Horvat Jernej, gradbeni tehnik, Ljubljana
25. Klasič Branko, gradbeni tehnik, Koper
26. Narobe Vincencij, gradbeni tehnik, OGP
27. Pustovrh Miroslav, gradbeni tehnik, Jesenice
28. Svetina Jelka, administr. tehnik, Jesenice
29. Žebre Jana, administr. tehnik, Škofja Loka
30. Krištof Branko, gradbeni tehnik, sk. službe
31. Klemenc Alojz, gradbeni tehnik, Ravne
32. Poček Zdenka, administr. tehnik, Koper
33. Kalan Jelka, administr. tehnik, Škofja Loka
34. Bogdanovič Jožica, ref. za kadre, NG Maribor
35. Zupin Kristina, ekonomski tehnik, sk. službe
36. Drobnič Milena, ekonomski tehnik, sk. službe

Samoupravni sporazum sprejet

Dne 18. septembra 1974 je skupna komisija za samoupravni sporazum v gradbeništvu Slovenije na svoji seji ugotovila, da je več kakor polovica gradbenih podjetij — podpisnic sporazuma istega potrdila in tako je stopil z zgoraj navedenim datumom v veljavo »Samoupravni sporazum o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke v gradbeništvu«.

Sporazum je datiran z majem 1974, ima dvanajst poglavij in 90 členov.

S tem je postalo veljavno »Prečiščeno besedilo samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov v gradbeništvu, industriji gradbenega materiala in sorodnih dejavnosti«, ki je bilo v veljavi od 1. julija 1973.

S podpisom oziroma uveljavitvijo sporazuma pa so nastopile tudi razne obveznosti, ki jih podpisniki morajo izpolniti, da bo vloženo delo pravilno ovrednoteno in nagrajeno.

V 12. členu sporazuma je zahteva, da udeleženci tega sporazuma določajo osebni dohodek delavca:

1. Na podlagi vrednotenja sistemizacije delovnih mest, ki temelji na analitični metodi vrednotenja delovnih mest
2. Na podlagi delovnega uspeha delavca in njegovega prispevka k dohodku, ki ga je dal s svojim živim in minulim delom in
3. Na podlagi poslovnega uspeha udeleženca.

V 13. členu sporazuma je navedeno, da so zaradi poenotenega vrednotenja delovnih mest določena tipična delovna mesta, ki so razporejena v 16 skupin delovnih mest, za katera so določena relativna razmerja.

V 14. členu je navedenih vseh 16 tipičnih delovnih mest in med njimi dogovorjena relativna razmerja, izražena v količnikih.

Primer:

V I. vrednostni skupini so: gradbeni delavec, montažni delavec, transportni delavec, kurir... ta grupa ima količnik 1,14.

V VII. vrednostni skupini so: strojnik težke mehanizacije, varilec-specialist, knjigovodja... s količnikom 2,22.

V X. vrednostni skupini so: vodja objekta, vodja nabavne službe TOZD... s količnikom 2,95.

V XVI. vrednostni skupini je direktor združenega podjetja... s količnikom 5,25.

Relativna razmerja (količniki med posameznimi vrednostnimi skupinami) iz tega 14. člena se uporabljajo kot obračunski element pri načrtovanju in kalkuliranju osebnih dohodkov. Sredstva za osebne dohodke so odvisna od ustvarjenega dohodka. Eden od elementov za ugotavljanje dohodka so pogojne ure (ph). Pogojne ure so pa ure enostavnega dela, ki jih izračunamo tako, da obračunamo uro (h) posameznih vrednostnih skupin pomnožimo s količniki iz 14. člena.

Po dosedanjem sporazumu smo imeli za izvrednotenje pogojno nekvalificiranega delavca odnosno pogojne ure samo 11 vrednostnih skupin in relativno razmerja 1,00 do 3,75, sedaj pa imamo 16 vrednostnih skupin od 1,14 do 5,25!

Pri tem tudi vidimo, da je uspelo dvigniti start gradbenega delavca za 14% pri izračunu pogojne ure, kar vsekakor ugodno vpliva na izračun dohodka in s tem mase za osebni dohodek.

72. člen sporazuma zahteva, da morajo imeti vsi podpisniki usklajene svoje samoupravne splošne akte o razporejanju dohodka in o delitvi sredstev za osebne dohodke z določbami tega sporazuma v 6 mesecih od dneva veljavnosti, tj. od 18. septembra 1974.

Z uporabo 14. člena dosežemo pravilnejši odnos med posameznimi strokovnimi grupacijami in se nekako izognemo nezaželeni uravnilovki.

87. člen sporazuma določa, da se lahko poslužujemo količnikov iz 14. člena; za izračun dohodka v letu 1974 pod pogojem, da imamo do konca leta 1974 sprejet samoupravni splošni akt o sistemizaciji delovnih mest, usklajenega z združenim dogovorom o kadrovski politiki. Sestavni del sistemizacije pa je po členu 12 sporazuma analitično oceno delovnih mest.

Iz vsega navedenega sledi, da moramo do konca leta 1974 v vseh TOZD in skupnih službah sprejeti sporazum o sistemizaciji delovnih mest in AODM (analitično oceno delovnih mest).

Naša želja je, da bi bila metodologija pri sestavi teh dveh samoupravnih aktov tj. sistemizacije in AODM v vseh gradbenih podjetjih Slovenije enaka. Za izdelavo enotne sistemizacije je zadolžen s strani gradbeništvu KIG (koordinacijski odbor izobraževanja gradbenikov).

Osvojen je sistem, ki ga je kot metodološki pripomoček izdelala višja šola za organizacijo v Kranju (avtorja: Kaižar in Sirč). Navedeno metodologijo smo leta 1970 pri sestavi pravilnika o sistemizaciji delovnih mest uporabili tudi v Gradisu.

Pobudo za enotno metodologijo za AODM je dal Biro gradbeništvu.

Na skupnem sestanku ca. 30 večjih gradbenih podjetij Slovenije dne 19. 9. 1974 na Pohorju so bila predebatirana nekatera načelna vprašanja in kaže, da bo do 15. 10. 1974 izdelan model za enotno izvedbo AODM.

Komisija za sistemizacijo pri podjetju Gradis je pripravila predlog sporazuma, kjer je upoštevala sugestije KIG, zahteve sporazuma in zahteve družbenega dogovora o kadrovski politiki. Komisija bo še enkrat obiskala vse TOZD, da uskladi nekatere specifičnosti, ki na nai kljub temu ne bodo v škodo enotnim skupnim interesom.

Komisija za delitev OD in AODM bo na osnovi sprejete oziroma potrjene sistemizacije lahko izvedla analitično oceno delovnih mest ter na osnovi tega novi pravilnik ali sporazum o delitvi osebnega dohodka.

Ker je časa malo, oba zgoraj navedena samoupravna akta pa moramo sprejeti do konca leta 1974. Obe komisiji Gradisa pričakujeta in prosita za intenzivno sodelovanje s strani vseh TOZD in skupnih služb.

Direktor KSS:
Dragovan Sever, dipl. gr. inž.

Delavci centralnega skladišča pred puljskim avditorijem

Pred novo namiznoteniško sezono

Sportne igre gradbincev so za nami in večina udeležencev, ki nas je zastopala na njih, bo za nekaj časa opustila rekreacijsko dejavnost, ki so jo pred ŠIG malo povečali. Povsem drugače je z našimi pingpongaši. Športne igre so jim bile odličan trening pred začetkom tekmovanj v I. republiški ligi.

Po enkratnem prodoru iz VI. lige v prvo bo to že tretji zaporedni nastop v društvu najboljših slovenskih klubov. Tudi tokrat njihove želje niso visokoleteče, saj jim je tudi to leto edini cilj, da se obdržijo v družbi najboljših. Če se bosta slovenska predstavnika na kvalifikacijah Sobota iz Murske Sobotne in hrastniški Kemičar uvrstila v II. zvezno ligo, potem bo delo še lažje, saj bosta v ligi nato tekmovala tudi Zvezda in Prestranek. Tudi sicer bo letos tekmovanje v malo drugačnem sistemu, saj se je prva liga poveča-

Sestava našega moštva bo nespremenjena, torej tista, ki je tako uspešno premagala ekipo iz Konstruktorja na letošnjih ŠIG, pa čeprav je bila okrepljena z igralcem zveznega ligaša iz Maribora. Vzrok za visoko zmago je več, predvsem pa je odločila želja po zmagi vseh nastopajočih.

Po veliki zmagi na ŠIG in pred pričetkom napornih ligaških tekmovanj so nam o možnostih v letošnjem prvenstvu povedali tole:

Janez Pogačnik, kapetan ekipe — Tako kot pred vsakim nastopom v tekmovanju v družbi najboljših bo tudi letos naš prvi cilj, da ostanemo v tej elitni konkurenci. Smatram, da bo to že dovolj velik uspeh z ozirom na to, da je naša ekipa bolj sindikalnega značaja in ne trenira tako načrtno kot v ostalih klubih.

Za to so ovravilivi razlogi, saj nastopamo že skoraj z veterani. Prav zaradi tega bomo pritegnili tudi nekaj mlajših, od katerih je najspektakularnejši Nikola Praž iz GE Ljubljana.

Drago Dolenc: Razumljivo je, da imamo manj časa za sistematičen

trening kot večina igralcev drugih ekip, ki tekmujejo v ligi. Ker pa bi le radi obdržali stik s slovensko namiznoteniško elito, kar nam zlasti koristi pri naših sindikalnih tekmovanjih, je potrebno, da se v ligi obdržimo; zato prognoziram 6. do 8. mesto.

Matija Krnc: Zaradi vestnih priprav na letošnje igre gradbincev, tako republiške in zvezne, smo tudi za tekmovanja v republiški ligi dobro pripravljeni. Glede na precejšnje kvalitativne razlike med ekipami, ki bodo sodelovale v ligi, smatram, da se bomo uvrstili nekje v sredino lestvice. Če se bosta slovenski ekipi na kvalifikacijah uvrstili v zvezno tekmovanje, pa morda še kakšno mesto višje.

Janez Kohne: Rad bi poudaril, da se je naša namiznoteniška ekipa vključila v ligaško tekmovanje predvsem zato, da bomo lahko s pridobljenimi izkušnjami bolj uspešno nastopali na vsakoletnih igrah gradbincev Slovenije. Ta naš cilj smo v celoti dosegli, saj na ŠIG Slovenije osvajamo že vrsto let prvo mesto.

V letošnji sezoni bi želel predvsem to, da ne bi izpadli iz družbe prvotnega. Glede ekipe pa si želim, da bi se nam pridružili mlajši igralci, ki bodo uspešno nadaljevali tradicijo namiznega tenisa v Gradisu.

Ekipo strelcev in strelk, ki sta se tudi letos odlično plasirali

Najboljši Gradisovi športniki na zvezne ŠIG

Rezultati letošnjih športnih iger gradbenih delavcev Slovenije so znani. V skupni uvrstitvi smo osvojili solidno drugo mesto. Poleg tega pa sta dve naši ekipi v posameznih disciplinah osvojili prvo mesto. Toda osvojitve prvega mesta ni samo uspeh, ampak je tudi obveza. Prvovrščene ekipe na republiških igrah nato zastopajo republiko na jugoslovanskih igrah gradbenih delavcev, ki so vsako leto v drugi republiki. Letos je ta čast doletela Črno goro.

V Hercegnovem se bodo od 17.—19. oktobra zbrali najboljši športniki gradbince iz vse Jugoslavije, da v šestih disciplinah: malem nogometu, odbojki, namiznem tenisu, kegljanju, streljanju in šahu določijo najboljšo. Ženske tekmujejo le v namiznem tenisu in streljanju.

V dveh disciplinah bodo republiško reprezentanco sestavljali Gradisovci. Stalnim potnikom — ekipi pingpongašev so se tokrat priključili tudi Gradisovi strelci.

V ostalih panogah pa bodo našo republiko zastopale še naslednje OZD v malem nogometu IMP iz Ljubljane; v odbojki Salonit iz Anžovega; v šahu in namiznem tenisu ženske Ingrad iz Celja; v kegljanju Stavbenik iz Kopra; v streljanju ženske pa Pionir iz Novega mesta.

Šest slovenskih gradbenih podjetij bo torej branilo ugled slovenskih športnikov — gradbincev. Da bi jim to kar najbolje uspelo in pred odhodom zaželimo — srečno!

Janez Pogačnik — kapetan ekipe

la na 10 ekip, vseh ostalih 6 lig pa so razdelili na 2 regionalni drugi ligi. Zmagovalca iz omenjenih lig bi tako zamenjala zadnjevrščeni ekipi iz prve lige. Nasprotniki naše ekipe pa bodo v letošnjem prvenstvu

Sobota (ali Zvezda), Kemičar (ali Prestanek), Triglav, Kajuh, Fužinar, Semedela, Lendava, Novo mesto.

Janez Kohne med igro

Nogometaši pred začetkom tekmovanj

ŠIG v slikah

Dobro razpoloženje ob zaključku

So Kitajci res že imeli TOZD?

Ni namreč točno znano, od kod izvira namizni tenis ali iz Japonske ali Kitajske. Nekateri viri navajajo eno, drugi zopet drugo državo. Več pa je tistih, ki pripisujejo začetek ping-ponga Kitajski.

V začetku ni bil ping-pong, ampak samo ping ali samo pong. Kateri je bil prvi in osnoval svoj TOZD, se ne ve. Ali je bil to ping in je osnoval svoj TOZD pong, ali pa je pong osnoval svoj TOZD ping. Pomembno je bolj dejstvo, da sta se ping in pong integrirala in je tako postal združen šport ping-pong. Kot kaže, je bila integracija sila uspešna, saj se je obdržala vse do današnjih dni. Torej se nam tudi za naš sistem ni treba bati.

Drobne iz ŠIG-a

Strelci so presenetili marsikoga, še posebno pa blagajno sindikata, ki jih ni upoštevala v predračunu za Hercegnovi. Vsaka šola nekaj stane. Tale kar 1 star milijonek.

Iz neuradnih krogov smo zvedeli, da so Gradisovci za ŠIG združili svojo ekipo iz namiznih in teniških igralcev (kateri je kdo se točno ne ve) ter tako z združenimi močmi ponovno osvojili prvo mesto v namiznem tenisu.

Letos smo prvo mesto na ŠIG zabalinčkali

Lado Janžekovič — zadovoljen po uspehu nogometašev